

ТАЙВАНИЙГ

нэг цонхоор

ТАЙВАНИЙГ

нэг цонхоор

Бүгд Найрамдах Хятад Улс (Тайвань)-ын
Гадаад Харилцааны Яамнаас эмхэтгэн гаргав.

Номын хавчуургат хэрэглэж болно.

ТАЙВАНИЙГ

НЭГ ЦОНХООР

Бүгд Найрамдах Хятад Улс (Тайвань)-ын
Гадаад Харилцааны Яамнаас эмхэтгэн гаргав.

ТАЙВАНИЙГ нэг цонхоор

БНХУ (Тайвань)-ын Гадаад Харилцааны Яамнаас
эмхэтгэн гаргав.
БНХУ (Тайвань) Тайпэй 10048, Кэтагалан өргөн чөлөө,
2 тоот
<http://www.mofa.gov.tw>

“Чайна колор” ХХК хэвлэв.
БНХУ (Тайвань) Шинэ Тайпэй 23145, Шиньдянь, Баочяо зам
229 тоот

Редактор: Алисиа Ван, Тори Гервайс, Клер Лир, Жим Ван
Хавтасны зураг: Чэнь Мэйлин, Чинь Хунхао, Жимми Лин,
Пан Чяошань
Эх бэлтгэл, график дизайн: Лин Шинчи

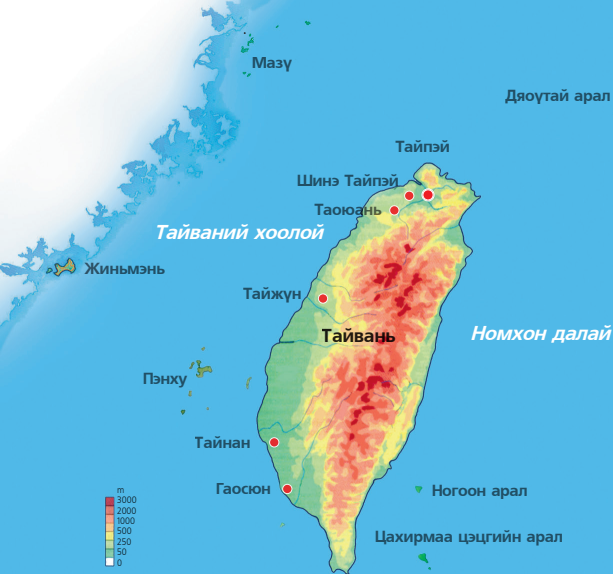
Монгол хэлэнд орчуулсан: (Тайпэйн Худалдаа, Эдийн
Засгийн Улаанбаатар дахь Төлөөлөгчийн газар)
Д.Болор-Эрдэнэ
М.Маралмаа
Г.Номин

Монгол хэлний редактор: Б.Энхчимэг (Ph.D)

Дистрибьютор: Тайвань Панорама сэтгүүл
БНХУ (Тайвань) Тайпэй 100209, Айгуо баруун зам, 2 тоот
Утас: (+886-2) 2397-0633 (+976) 11-328705
<http://www.taiwan-panorama.com>

Каталогийн картын дугаар: MOFA-EN-BL-111-026-I-1
GPN: 1011100860
ISBN: 978-986-5447-45-8
Анхны хэвлэл C243, 2022 оны 9 дүгээр сар
Үнэ: 70 тайвань доллар, 2 доллар

Бүх эрх хуулиар хамгаалагдсан. Зохиогчийн зөвшөөрөлгүй хэсэгчлэн
эсвэл бүхэлд нь хуулбарлахыг хориглоно.
Холбоо барих байгууллага: БНХУ (Тайвань)-ын Гадаад Харилцааны Яам
Холбоо барих утас: +886-2-3343-2712

ТАЙВАНИЙ ТУХАЙ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

Албан ёсны нэр	Бүгд Найрамдах Хятад Улс (Тайвань)
Төрийн далбаа	
Үндэсний цэцэг	Чавганы цэцэг
Газар нутгийн хэмжээ (Тайвань арал болон дагуул арлууд)	36,197 км2
Хүн ам	23.2 сая (2022 оны 6-р сар)
Угсаатны бүтэц	Хань үндэстэн 95% (Хятадын эх газрын хятад угсаатнууд багтана.), малай-полинез гаралтай уугуул иргэд 2.5%, голчлон Зүүн Өмнөд Азийн орнууд болон Хятадаас шинээр ирж суурьшсан цагаач иргэд 2.5%
Засаг захиргаа	Олон намт ардчилсан тогтолцоо
Ерөнхийлөгч	Цай Инвэнь
Нийслэл	Тайпэй хот
Томоохон хотууд	Тайпэй, Шинэ Тайпэй, Таоюань, Тайжун, Тайнань, Гаосюн хот
Үндэсний мөнгөн тэмдэгт	Шинэ тайвань доллар /NT\$ эсвэл TWD/
Хэл	Мандарин (хятад), холо, хакка, нутгийн уугуул хэл
Шашин шүтлэг	Буддизм, Даосизм, И-Куантао, Хятадын уламжлалт шашин мөргөл, Христийн шашин, Исламын шашин.

АГУУЛГА

8	ТАЙВАНИЙ БАЙГАЛЬ ОРЧИН	
14	ХҮМҮҮС	
18	ТҮҮХ	
30	УЛС ТӨРИЙН ТОГТОЛЦОО	
38	ГАДААД ХАРИЛЦАА	
50	ХОЁР ЭРГИЙН ХАРИЛЦАА	

58 ЭДИЙН ЗАСАГ

68 ШИНЖЛЭХ УХААН, ТЕХНОЛОГИ

76 БОЛОВСРОЛ

80 СОЁЛ

84 ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЭЛ

88 ТАЙВАНЬД АЯЛАХ НЬ

ТАЙВАНИЙ БАЙГАЛЬ

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

**Тайваний Ү шань (Хаш уул)
зүүн Азийн ноён оргил билээ.**

**Тайваний газар нутгийн
20 орчим хувь нь төрийн
хамгаалалтад байдаг.**

БНХУ буюу Тайвань нь Номхон далайн баруун хэсэгт Япон, Филиппиний хооронд оршдог бөгөөд Тайваний газар нутагт Пэнху, Жиньмэнь, Мазү зэрэг дагуул арлууд хамаарагдана. Тайвань арал түүний дагуул арлуудын газар нутгийн нийт хэмжээ нь 36,197 км² юм. Газар нутгийн хэмжээ нь Нидерланд улстай ижил хэмжээтэй ч Тайвань 23 сая гаруй хүн амтай

Тайваний зүүн эргийн Тароко байгалийн цогцолбор газарт Чиншүй цохио бий. Чиншүй цохио нь далайн түвшнээс 2408 метрийн өндөр, 1 км урт үргэлжилсэн гантиг чулуун цохио юм.
(Кэнт Чуан)

тул дэлхийн хүн амын нягтрал хамгийн ихтэй улсын нэг юм. Тайваний байгаль маш үзэсгэлэнтэй. Нутаг дэвсгэрийн талаас илүү хувийг Зүүн Азийн ноён оргил Ү шань уул болон 3000 метрээс дээш өндөр, битүү ой модтой шовх оройтой уулс эзэлдэг. Тус арлын газрын гадаргуу нь галт уул, тэгш тал, далайн эрэг, нам дор газруудаас бүрдэнэ. Тайваний зүүн хойд

ТОО БАРИМТ

Газар нутгийн хэмжээ: **36,197** км²

Урт:
394 километр

Өргөн:
144 километр

Газар тариалангийн
талбай:
7,900 км²

Хамгийн өндөр цэг:
Ү Шань
(3,952 метр)

Дундаж температур: 22°C
1 сард: 18°C 6-р сар: 29°C

зүгт орших Дяоүтай, Өмнөд Хятадын тэнгис дэх хэд хэдэн арлууд, болон Дунша (Пратас), Нанша (Спратли), Сиша, (Парасель) Жунша (Маклсфилдийн эрэг) арлууд нь Тайваний газар нутагт багтдаг.

Тайвань Ази тивийн зүүн эргийн халуун орны уур амьсгалын бүсээс сэрүүн уур амьсгалын бүсэд шилжих урсгалын замд байрлах тул халуун хүйтэн хосолсон өвөрмөц цаг агаартай юм. Үржил шимтэй хөрс, хур тунадас бүхий уур амьсгал нь газар тариалан эрхлэх таатай орчныг бий болгодог. Иймд Тайваньд бүх төрлийн жимс, ногоог тариалах боломжтой. Үзэсгэлэнт байгаль газар тариалан хосолсон орон тул тус аралд аялал жуулчлал гайхалтай хөгжжээ. Өвлийн

улиралд Нантоу сяний Хэхуань уулын энгэрт цас унахыг үзээд арлын өмнө зүгт 200 км давхин халуун орны уур амьсгалтай Пиндун сямд очиж Шүрэн хадны ойролцоо усанд сэлэх боломжтой.

Арлын дагуул жижиг арлууд ч өөрийн гэсэн байгалийн өвөрмөц онцлог өнгө төрхтэй. Тухайлбал Пэнху арлын босоо багана хэлбэртэй чулуун хад, Ногоон арал, Гүйшань арлын эрэг дагуу байрладаг далайн халуун рашаан зэргийг дурдаж болно.

**Тайваний цаг агаар халуун, хүйтэн орны
уур амьсгал хосолсон тул Формоса буга
зэрэг ан амьтад өсөж үржих болон
олон төрлийн ургамал ургахад
таатай нөлөө үзүүлжээ.**

(Хао Чиньхун)

Ургамал, амьтан

Тайваний халуун дулаан уур амьсгал, өргөн уудам газарзүйн байршил нь тус аралд ургамал, амьтны олон төрөл зүйл оршин тогтнох нөхцөлийг бий болгожээ. Тайваньд 119 зүйл хөхтөн амьтан, 690 зүйл шувуу, 118 зүйлийн хэвлээр явагч, 43 зүйл хоёр нутагтан, 401 зүйл эрвээхэй, 2992 зүйл загас амьдардаг. Арлын ургамлын аймаг 788 зүйлийн ойм, 5560 зүйлийн цэцэгт ургамал, 111 төрлийн нүцгэн үрт ургамал байдаг. Эдгээр ургамал, амьтад байдаг экосистемийг хамгаалахын тулд Засгийн газар нийт газар нутгийн 20 орчим хувийг тусгай хамгаалалтад авсан юм. Үүнд: 9 байгалийн цогцолборт газар, 1 ургамлын цэцэрлэг, тусгай экосистемийн 22 байгалийн нөөц газар, 6 ойн сан бүхий газар, 20 орчим зэрлэг ан амьтдын дархан цаазат газар, 37 гол мөрөн багтдаг.

Тайваний хамгийн алдартай загас бол далайд гарцгүй бүс нутагт амьдардаг Формоса хулд загас юм. Далайн түвшин огцом буурсан мөстлөгийн сүүлийн үед хулд загаснууд цэнгэг болон давстай усны хооронд нааш цааш нүүдэллэх боломжгүй болж Тайваний төв хэсгийн хүйтэн уулын усанд тэр чигтээ гацаж үлдсэн гэж үздэг. Шейпа үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэнгийн Дажаа голын эхийг Формоса хулд загасыг хамгаалах зорилгоор дархан цаазтай болгожээ.

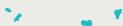

БАЙГАЛИЙН ҮЗЭСГЭЛЭНТ ЦОГЦОЛБОР ГАЗРУУД

Жиньмэнь

Өмнөд Пэнху
далай

Дунша
шүрэн арал

Янминшань уул

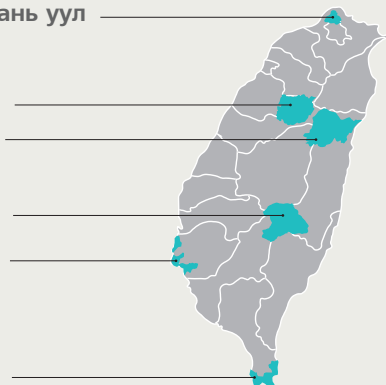
Шэйпа

Тароко

Ү шань

Тайжан

Кэньдин

ХҮМҮҮС

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

**Тайваньд албан ёсоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн
16 нутгийн уугуул овог байдаг.**

**Сүүлийн үед Хятад болон Зүүн өмнөд
Азиас 570 мянга гаруй иргэд
Тайваньд цагаачлан оршин сууж байна.**

Хүн амын 95 гаруй хувийг хань үндэстэн эзэлдэг ч Тайвань өөрийн гэсэн өвөрмөц соёл уламжлалтай. XVII зуунаас эхлэн цагаачлан ирсэн хятад иргэдийн давллагаа нь харилцан адилгүй хэл яриа, ёс заншлыг Тайваньд тээн авчирчээ. Эдгээр цагаачид хоорондоо гэр бүл болж, хятад хэлийг түгээмэл хэрэглэх

Дуучин 9m88 болон “Үүлэн хаалга” бүжгийн хамтлаг Тайдун хотод намрын ургац хураалтын баярын үеэр тоглолт хийж байгаа нь.

(Чэнь Мэйлин)

болсноор орчин үед угсаатан болон соёлын ялгаа эрс бүдгэрсэн ажээ.

Тайвань бол хань үндэстний олон дэд бүлэг, малай-полинезийн уугуул иргэд, дэлхийн өнцөг булан бүрээс ирсэн цагаачдаас бүрдсэн олон талт соёл зэрэгцэн оршдог ертөнц юм.

Сүүлийн жилүүдэд Хятад болон Зүүн Өмнөд Азиас шинээр ирж суурьшиж буй цагаач иргэдийн урсгал нэмэгдэж байгаа бөгөөд эдгээр иргэд голчлон тайваньчуудтай гэр бүл болсон байдаг. Одоогийн байдлаар шинэ цагаачдын тоо 570 мянга хүрээд байна.

Сүүлийн үед Тайваньчууд хүн амын хоёр гаруй хувийг бүрдүүлэгч, албан ёсоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн австронез хэлээр ярьдаг нутгийн уугуул 16 овгийн хэл, соёл уламжлалд ихээхэн ач холбогдол өгч, хүндэтгэн үзэх болсон. Төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагууд тэдгээр овгуудын хэл, соёлыг сэргээхийн төлөө хүчин чармайлт гаргаж буйн нэг жишээ нь Тайваний уугуул үндэстний телевизийн сувгийг бий болгож, нутгийн уугуул үндэстний эрх ашгийг хамгаалсан хуулийг баталсан явдал юм.

Тайваний соёлын чиг хандлагын энэхүү нэгдэл, харилцан хамаарал бүхий өвөрмөц байдал нь дэлхийн өнцөг булан бүрийн соёлын элементүүдийг өөртөө шингээн, алс ирээдүйг харсан нийгэм болон өөрчлөгдөхөд нөлөөлсөн юм.

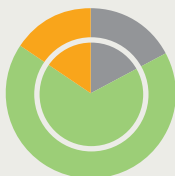
ТОО БАРИМТ

Тайваний хүн ам:

23,186,278 (2022 оны 6-р сар)

Хүн амын бүтэц:

- 0-17 нас: 15.8%
- 18-64 нас: 67.1%
- 65-аас дээш нас: 17.1%

Угсаатан:

- Хань үндэстэн: 95%
- Нутгийн уугуул: 2.5%
- Шинээр ирж суурьшсан цагаач иргэд: 2.5%

Төрөлт (2021 он):

6.55

(мянган хүн тутамд)

Нас баралт (2021 он):

7.83

(мянган хүн тутамд)

Хүн амын дундаж наслалт (2021):

80.86

дундаж
наслалт

Эрэгтэй:

77.67

дундаж
наслалт

Эмэгтэй:

84.25

дундаж
наслалт

ТҮҮХ

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

**XVII зууны эхээр Голланд, Испаниас
цагаачилсан иргэд Тайваньд суурин
амьдралыг бий болгожээ.**

**1940-өөд оны сүүлч, 1950-иад оны эхээр
нийт 1.2 сая орчим иргэд Хятадын эх
газраас Тайваньд шилжин суурьшсан.**

Бүгд Найрамдах Хятад Улс нь 1912 онд Хятадын эх газарт байгуулагдсан. 1895 оны Шимоносэкигийн гэрээгээр Манж Чин улсын Засгийн газар Тайванийг Японд шилжүүлснээр Тайвань Японы эзэмшил нутаг болсон юм. 1945 онд Дэлхийн II дайнд Япон улс ялагдсны дараа Тайвань БНХУ-ын мэдэлд шилжив.

Тайваний өмнөд хэсэг Тайнан
хотод 1665 онд баригдсан
Күнзийн сүм. (Пан Жиашань)

БНХУ-ын Засгийн газар нь 1949 онд Хятадын Коммунист намтай хийсэн иргэний дайны үеэр Тайваньд нүүж ирсэн юм. Түүнээс хойш БНХУ нь Тайваний арал болон түүний дагуул арлуудыг захирснаар Тайвань болон БНХАУ өөр өөрийн засаг захиргааны зохион байгуулалттай, бие даасан Засгийн

газар тус тусдаа эрх барьж ирсэн билээ. Бээжингийн эрх баригчид Тайвань буюу Бүгд Найрамдах Хятад Улсын харьяанд байдаг дагуул арлуудыг хэзээ ч захирч байгаагүй.

Түүхэн он цагийн товчоон

Тайвань малай-полинез гаралтай иргэдийн өлгий нутаг бөгөөд энэхүү түүхэн он цагийн товчоонд зөвхөн сүүлийн 400 орчим жилийн түүхийг хамруулсан болно.

1500-аад он Анх Тайванийг дайран өнгөрч байсан Европын далайчид уг арлыг “Илха Формоса” буюу “Үзэсгэлэнтэй арал” гэж тэмдэглэсэн гэж үздэг.

Тайвань арал дээр Хятадаас цөөн тооны наймаачид, загасчид, далайн дээрэмчид ирдэг байжээ.

1624 Голландын Зүүн Энэтхэгийн компани Тайваний баруун өмнөд хэсэгт тосгон байгуулж, уугуул иргэдийн тариалан эрхлэх арга технологийг сайжруулж, будаа, чихрийн нишингэ тариалахад Хятад иргэдийг хөлслөн ажиллуулах болжээ.

1626 Испаний адал явдал хайгчид Тайваний хойд хэсэгт суурин газар байгуулсан боловч 1642 онд Голландчуудад хөөгджээ.

1662 Манжийн байлдан дагуулалтаас (1368-1644) Мин гүрний албатууд дайжин зугтаж Тайваний арал дээр очиж байжээ. Мин гүрэнд үнэнч албатууд Жэн Чэнгуний удирдлага дор Голландчуудыг хөөн гаргаж, арлыг эзлэн авав.

1683 Манж Чин гүрний (1644-1912) цэргийн арми Тайваний баруун болон хойд эргийг эзэлэв.

1885 Манж Чин гүрэн Тайванийг өөрийн нэг муж хэмээн зарлав.

1895 Манж Чин гүрэн Японтой (1894-1895) дайтаж ялагдал хүлээсний дараа Чин улсын Засгийн газар Шимоносэкигийн гэрээнд гарын үсэг зурснаар Тайваний арал Японы мэдэлд шилжжээ.

1911- Хятадын хувьсгалчид Манж Чин гүрний
1912 ноёрхлыг түлхэн унагаж, БНХУ-ыг байгуулав.

1943 Дэлхийн II дайны үеэр БНХУ-ын удирдагч Чан Кайши Каир хотноо АНУ-ын Ерөнхийлөгч Франклин Рузвельт, Их Британийн Ерөнхий сайд Уинстон Черчилль нартай уулзсаны дараа Каирын тунхагт "...Тайвань болон Пэнху арлуудыг БНХУ-д эргүүлэн өгөх нь зүйтэй..." хэмээн мэдэгдсэн байна.

1945 БНХУ, Их Британи, АНУ хамтран Потсдамын тунхаг гаргаж, Япон улсыг болзолгүйгээр үг дуугүй бууж өгч, Каирын тунхагийг хэрэгжүүлэхийг шаардав.

Дэлхийн II дайны дараа БНХУ-ын Засгийн газрын төлөөлөгч Японы арми Тайваньд бууж өгсөн болохыг хүлээн зөвшөөрөв. Тайвань мужийн захирагч Чэнь И Япон улсаас Тайваний асуудлыг ерөнхийлөн захирагчид хандан албан бичиг илгээж, "БНХУ-ын Тайвань мужийн захирагчийн хувьд ... Тайваний нутаг дэвсгэр, хүн ам, засаг захиргаа, улс төр, эдийн засаг,

соёлын байгууламж, эд хөрөнгийн (Пэнху арлуудыг багтаасан) хууль ёсны эрхээ сэргээж байна хэмээн мэдэгдэв.

1947 БНХУ-ын Үндсэн хуулийг 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөхөөр төлөвлөсөн боловч 2 дугаар сарын 28-нд Тайваньд эсэргүүцлийн хөдөлгөөн гарсан тул уг хөдөлгөөнийг дарахын тулд 3 дугаар сараас эхлэн Хятадын эх газраас арлын зүг цэргүүдийг тасралтгүй илгээж байжээ.

1948 Хятадад Гоминдан нам тэргүүлсэн БНХУ-ын Засгийн газар болон ХКН-ын хооронд иргэний дайн өрнөж, Коммунистуудын эсэргүүцлийг дарахын тулд түр цагийн хуулийг баталсан бөгөөд энэхүү хууль нь БНХУ-ын Үндсэн хуулийг давж гарсан шинжтэй болж ерөнхийлөгчийн эрх мэдлийг илүү хүчирхэгжүүлсэн юм. Энэхүү байдал нь олон мянган энгийн гэмгүй иргэдийн хэлмэгдүүлсэн цагаан терроризмыг эхлүүлж, 1991 онд тус хуулийг цуцлах хүртэл үргэлжилсэн юм.

1949 БНХУ-ын Засгийн газар Тайваньд шилжсэний дараа Хятадын эх газраас 1.2 сая гаруй хүн Тайваньд шилжин суурьшжээ.

10 дугаар сарын 25-ны өдөр Тайваний баруун хойд Жиньмэнь арлын Гу Нинтоу гэдэг газар болсон тулалдаанд БНХУ-ын арми ХКН-ын цэргийг ялав.

Тайвань 1987 он хүртэл байнгын байлдааны бэлэн байдалтай оршин тогтножээ.

1952 1951 онд НҮБ болон Японы нэрийн өмнөөс холбоотны 48 гүрэн Сан Францискогийн энх тайвны гэрээнд гарын үсэг зурсны дараа БНХУ

нь Япон улстай Тайпэй зочид буудалд энхийн гэрээ байгуулснаар хоёр талын дайны байдал албан ёсоор эцэс болов. Сан Францискогийн гэрээний 2 дугаар зүйлд заасны дагуу Япон улс Тайвань, Пэнху (Пэнху арлууд), Наньшагийн бүлэг арлууд, Сишагийн бүлэг арлуудад тогтоосон эрх мэдлээсээ бүх мөсөн татгалзсан юм. Ийнхүү 1941 оны 12 дугаар сарын 9-ний өдрөөс өмнө Хятад, Японы хооронд байгуулсан бүх гэрээ, конвенц, хэлэлцээрүүд хүчингүй болсон билээ.

1954 Вашингтон хотод БНХУ болон АНУ батлан хамгаалах хамтын ажиллагааны гэрээнд гарын үсэг зув.

1958 8 дугаар сарын 23-ны өдөр Жиньмэнь аралд БНХУ-ын гарнизон Коммунист Хятадын армитай 40 гаруй хоног тулалдав.

1966 Тайваний өмнөд хэсгийн Гаосюн хотод экспортын анхны бүтээгдэхүүн боловсруулах бүсийг байгуулав. Энэхүү бүсийг байгуулснаар Тайвань хөгжингүй орон болон хөгжиж, бусад улс орнуудад үлгэр жишээ болсон юм.

1968 Тухайн үед дэлхий дахинд зөвхөн 9 улс есөн жилийн суурь боловсролын тогтолцоог хэрэгжүүлж байсан бөгөөд Тайвань энэ системийг нэвтрүүлсэн байна.

1971 10 дугаар сарын 25-ны өдөр НҮБ-ын Ерөнхий Ассамблей НҮБ-ын 2758 тоот тогтоолыг баталж, БНХАУ-ыг дэлхий дахинаа олон улсын байгууллагууд дахь Хятадын цорын ганц хууль ёсны төлөөлөгч хэмээн хүлээн зөвшөөрсөн тул БНХУ НҮБ-аас гарсан юм.

1979 Гаосюн хотод түүхэнд “Гаосюны хэрэг” хэмээн тэмдэглэгдсэн жагсаалыг зохион байгуулсан ардчилсан үзэлтнүүдийг баривчилж хорьсон нь Тайваний Ардчилсан Дэвшилтэт Нам байгуулагдах суурийг тавьжээ. Уг нам 1986 онд албан ёсоор байгуулагджээ.

1987 1949 оноос хойш хүчин төгөлдөр мөрдөгдсөн “Түр цагийн хууль”-ийг цуцалснаар улс төрийн шинэ нам байгуулах, хэвлэн нийтлэх эрхтэй болов. Ардчилал хүчээ авснаар хоёр эргийн иргэд харилцах боломжтой болов. Хоёр талын ард түмний уулзалт, соёлын солилцоо эхлэв.

1991 Коммунистуудын эсрэг бүх нийтийн дайчилгааны үеэр мөрдөгдөж байсан түр заалтуудыг цуцлав. 1991-1992 онд Хууль тогтоох байгууллага, Иргэдийн төлөөлөгчдийг дахин бүрэн бүрэлдэхүүнээр нь сонгож, Тайваний ард түмнийг бүрэн төлөөлөлтэй болгов. БНХУ 1991-2005 оныг хүртэл Үндсэн хуулиа долоон үе шаттайгаар шинэчилсэн.

Тайвань Ази, Номхон далайн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагын гишүүн болжээ.

1992 Хоёр эргийн Засгийн газрын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчид Хонконгт анх удаа уулзалт хийсэн бөгөөд үүний дараа хэлэлцээр хийж олон талт хамтарсан мэдэгдэл гаргаж, харилцан ойлголцолд хүрэв.

1995 Үндэсний эрүүл мэндийн даатгалын хөтөлбөр хэрэгжиж эхлэв.

1996 БНХУ-ын ерөнхийлөгчийн анхны чөлөөт сонгуулиар Гоминдан намаас нэр дэвшигч Ли Дэньхуй 54 хувийн санал авснаар ялсан юм.

2000 Ерөнхийлөгчийн сонгуульд Ардчилсан дэвшилтэт нам ялж, нэр дэвшигч Чэнь Шүйбянь, Лу Сиулиэнь нар ерөнхийлөгч, дэд ерөнхийлөгчөөр сонгогдсоноор 50 гаруй жил засгийн эрхийг дангаар барьсан Гоминданы ноёрхол эцэс болов. Энэ нь Тайваньд тус орны гүйцэтгэх засаглалын эрх анх удаа өөр улс төрийн намд шилжсэн түүхэн үйл явдал болсон юм.

2002 Тайвань Дэлхийн худалдааны байгууллагад гишүүнээр элсэв.

Зэвсэгт хүчний бодлого боловсруулах, командлалыг нэгтгэх зарчимд суурилсан Үндэсний батлан хамгаалах хоёр хууль 3 дугаар сарын 1-ний өдрөөс албан ёсоор мөрдөгдөж эхлэв. “Зэвсэгт хүчнийг үндэсний болгох” зорилтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Батлан хамгаалах яамны харьяа байгууллагууд шинээр байгуулагдаж, зохицуулалт хийгдэв.

2003 Хууль тогтоох Юань “Ард нийтийн санал асуулгын тухай хууль”-ийг баталж, иргэд орон нутгийн болон улсын чанартай асуудлаар шууд санал өгөх эрх зүйн үндэс бүрдэв.

2004 Анхны санал асуулга гурав дахь удаагийн Ерөнхийлөгчийн сонгуультай зэрэг явагдсан бөгөөд Чэнь ерөнхийлөгч, Лу дэд ерөнхийлөгч нар дахин сонгогдов.

2005 Хууль тогтоох Юань Үндсэн хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах багц хуулийг баталж, Парламентын гишүүдийн суудлыг тоог 225-аас 113 болгон бууруулж, хууль тогтоох байгууллагын сонгуульд нэг тойрогт хоёр санал өгөх тогтолцоог нэвтрүүлэв.

2008 Гоминдан намаас нэр дэвшигч Ма Инжью, Винсент Сиев нар 58 хувийн саналыг авч БНХУ-ын ерөнхийлөгч болон дэд ерөнхийлөгчөөр сонгогдсоноор Тайваньд Засгийн газрын гүйцэтгэх эрх мэдлийг улс төрийн намуудын хооронд хоёр дахь удаагаа шилжүүлсэн үйл явдал боллоо.

2009 Тайвань ДЭМБ-ын Нэгдсэн чуулганд ажиглагчаар оролцсон нь Тайвань 1971 онд НҮБ-аас гарснаас хойш анх удаа НҮБ-ын үйл ажиллагаанд оролцсон тохиолдол байв.

Ерөнхийлөгч Ма “Иргэний болон улс төрийн эрхийн тухай олон улсын конвенц”, “Эдийн засаг, нийгмийн олон улсын конвенц”-ыг соёрхон баталж, гарын үсэг зурав.

2010 БНХАУ болон БНХУ “Хоёр эргийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны үндсэн хэлэлцээр”-т гарын үсэг зурж, хоёр эргийн эдийн засаг, худалдааны харилцаанд зохицуулалт хийв.

2011 Бүгд Найрамдах Хятад Улс байгуулагдсаны 100 жилийн ойг Тайваньд тэмдэглэв.

2012 Ерөнхийлөгч болон дэд ерөнхийлөгчийн сонгуульд тухайн үеийн ерөнхийлөгч байсан

Ма Инжью болон түүний шинэ хамтрагч
Бу Дэни нар 51.6 хувийн саналаар ялалт
байгуулав.

2013 Тайвань Шинэ Зеландтай эдийн засгийн
хамтын ажиллагааны гэрээ, Сингапуртай эдийн
засгийн түншлэлийн хэлэлцээрт гарын үсэг
зурав.

Тайвань Олон улсын иргэний нисэхийн
байгууллагын ассамблейн 38 дугаар чуулганд
тус зөвлөлийн даргын урилгаар зочноор
оролцов.

2014 Хятадын эх газрын хэрэг эрхлэх хорооны сайд
Ван Ючи 2 дугаар сард Наньжинд Хятадын
Тайваний хэрэг эрхлэх газрын дарга Жан
Жижүнтэй албан ёсны уулзалт хийсэн явдал
нь Засгийн газрын харьяа байгууллагуудын
тэргүүн нар хоёр эргийн харилцааны
асуудлаар ярилцсан анхны албан ёсны уулзалт
болсон юм.

Тайваний оюутан залуучууд, ард иргэдийн
хамтарсан “Наранцэцэгийн хөдөлгөөн”-
ий жагсагчид хоёр эрэг дамнасан худалдаа
үйлчилгээний гэрээ хийхийг эсэргүүцэж, Хууль
тогтоох Юанийг эзлэн авч суулт хийснээр уг
хэлэлцээрийг таслан зогсоов.

“9-д 1” хэмээн нэрлэгддэг орон нутгийн
сонгуулиар улсын хэмжээнд есөн ангиллын
нутгийн удирдлагын төлөөлөгчдөөр 11130 нэр
дэвшигч сонгогдсон байна.

2015 Ерөнхийлөгч Ма болон БНХАУ-ын дарга Ши Жиньпин нар 11 дүгээр сард Сингапурт уулзсан нь хоёр тал сүүлийн 66 жилийн хугацаанд анх удаа дээд түвшний уулзалт хийсэн түүхэн үйл явдал болов.

Тайвань Дэлхийн худалдааны байгууллагын “Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээр”-т гарын үсэг зурж, тус байгууллагад уг хэлэлцээрийг хүлээн зөвшөөрсөн тухай бичгийг хүргүүлэв.

2016 Ардчилсан дэвшилтэт намын дарга Цай Инвэнь, академич Чэнь Жяньрэн нь нар БНХУ-ын ерөнхийлөгч болон дэд ерөнхийлөгчөөр сонгогдов. Ардчилсан дэвшилтэт нам нь парламент дахь 113 суудлын 68-ыг авснаар Хууль тогтоох Юаньд анх удаа олонх болсон. Ерөнхийлөгч Цай Инвэнь Засгийн газрын нэрийн өмнөөс Тайваний уугуул ард түмэнд хандан олон зуун жилийн турш зүй бус харьцаж зовлон зүдгүүр амсуулж байсны хариуд албан ёсоор уучлалт гуйлаа.

2017 Тайваньд албан ёсоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн 16 уугуул оршин суугч иргэдийн овгийн төрөлх хэлийг хамгаалах, сурталчлах зорилгоор “Уугуул иргэдийн хэл, соёлыг хөгжүүлэх тухай хууль”-ийг баталсан.

Тайвань 2017 онд Тайпэй хотноо зуны Универсад наадмыг зохион байгуулсан.

Тайвань анх удаа дотоодод үйлдвэрлэсэн хэт өндөр нарийвчлалтай дэлхийг ажиглах Формоза-V хиймэл дагуулыг хөөргөсөн.

2018 Тайваний Шилжилтийн үеийн шударга ёсны зөвлөл 5 дугаар сарын 31-ний өдөр байгуулагдав. Ерөнхийлөгч Цай тус оронд 1949-1991 онд цагаан терроризмын үеэр улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгсдийг цагаатгах шийдвэр гаргаж, хэлмэгдсэн иргэдээс албан ёсоор уучлалт гуйв.

2019 Ижил хүйстнүүдийн гэрлэлтийг зөвшөөрч тусгай хууль баталснаар Тайвань ЛГБТ холбоог зөвшөөрсөн Азийн анхны орон боллоо.

2020 2020 оны ерөнхийлөгчийн сонгуульд эрх баригч Ардчилсан дэвшилтэт намаас нэр дэвшигч Цай Инвэнь, Лай Чиндэ нар ялалт байгууллаа. Ардчилсан дэвшилтэт нам Хууль тогтоох Юаньд олонх хэвээр үлдэв.

2022 Үндэсний батлан хамгаалах яамнаас 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр цэргийн нөөцийг ашиглах, холбогдох бүх үйл ажиллагаанд тусалж дэмжих зорилгоор Үндэсний батлан хамгаалахын дайчилгааны газрыг байгуулав.

Холбогдох салбаруудыг хөгжүүлэх, дижитал засаглал, дэд бүтцийн ерөнхий төлөвлөлтийг зохицуулах зорилгоор Цахим хөгжлийн яамыг 8 дугаар сарын 27-ны өдөр байгуулсан.

УЛС ТӨРИЙН ТОГТОЛЦОО

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

**Тайваньчууд ерөнхийлөгч болон дэд
ерөнхийлөгчийг 4 жил тутамд шууд
сонгуулиар сонгодог.**

**Тайваний Хууль тогтоох байгууллагын
сонгуульд оролцохдоо сонгогчид харьяа
дүүрэгт нэг, том тойрогт нэг санал
тус тус өгдөг.**

1947 оны 1 дүгээр сарын 1-нд батлагдсан БНХУ-ын Үндсэн хууль нь 1987 онд Тайванийг байлдааны бэлэн байдлаас гарах хүртэл ардчилсан засаглалын, хууль болон мөрдөгдөх боломжгүй байсан юм.

1991, 1992, 1994, 1997, 1999, 2000, 2005 онуудад тайваньчууд нийт долоон удаа Үндсэн хуулиа

10 дугаар сарын 10-нд БНХУ-ын
Үндэсний баяраар Ерөнхийлөгчийн
ордон дээр прожектороор гэрлэн шоу
үзүүлж байгаа нь.

(Чин Хунхао)

шинэчлэн найруулж, өөрийн орны онцлог, нөхцөл байдалд илүү нийцүүлжээ.

Эдгээр нэмэлт өөрчлөлтийн нэг чухал үр дүн нь 1991 оноос хойш Засгийн газар нь зөвхөн өөрийн мэдэлд байгаа бүс нутагт засаг захиргааны эрхээ хэрэгжүүлнэ гэдгийг хүлээн зөвшөөрсөн явдал юм. Тиймээс

ерөнхийлөгч, хууль тогтоогчид зөвхөн тухайн бүс нутгийн ард түмнээс сонгогдох бөгөөд тэдний өмнө хариуцлага хүлээдэг.

2005 оны 6 дугаар сард батлагдсан Үндсэн хуулийн нэмэлт өөрчлөлтийн дагуу Хууль тогтоох Юанийн

ТӨВ ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТАВАН ЮАНЬ

Гүйцэтгэх Юань

Бодлого боловсруулах, хэрэгжүүлэх

Хууль тогтоох Юань

Хууль тогтоомжийг батлах, бодлогын асуудлаар сонсгол явуулах, төсвийн хуулийн төсөл, Засгийн газрын үйл ажиллагааг хянах

Шалгалтын Юань

Төрийн албан хаагчдаас шалгалт авах, хянах

Шүүх Юань

Улсын бүх хэмжээнд Шүүхийн системийг хариуцах

Хяналтын Юань

Албан тушаалтнуудыг хянах, хариуцлага хүлээлгэх, төрийн байгууллагуудад аудит шалгалт хийх

суудлын тоог 225-аас 113 болгон хоёр дахин бууруулж, хууль тогтоогчдын бүрэн эрхийн хугацааг гурваас дөрвөн жил болгон нэмэгдүүлсэн. Хууль тогтоох Юанийн сонгуулийн шинэ тогтолцооны дагуу сонгуулийн тойрог бүр нэг мандаттай байна. Сонгогч бүр хоёр санал өгөх бөгөөд нэг нь дүүрэгт нөгөө нь том суудалд саналаа өгнө. Үндсэн хуулийн нэмэлт өөрчлөлтийг батлах эсэхийг ард нийтийн санал асуулгаар шийдвэрлэнэ.

Бүх шатны засаг захиргааны байгууллагууд

Төв Засгийн газар нь Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар болон Засгийн газрын таван юаниас бүрдэнэ. Одоогийн байдлаар орон нутгийн засаг захиргаанд мужуудтай адил шаталсан статустай шууд төвд харьяалагдах 6 хот, 13 сянь, сяньтай ижил түвшний 3 өөртөө засах хот багтдаг. 2014 оноос эхлэн Тайваний бүх хот, сяньд орон нутгийн засаг захиргааны бүх удирдлага, төлөөлөгчдийг дөрвөн жил тутамд нэгэн зэрэг сонгодог болсон. Нэмж дурдахад 198 сяний захиргаанд харьяалагддаг тосгон, хотууд, мөн 170 дүүрэг, үүнд уугуул иргэдийн уулархаг нутгийн 6 автономит дүүрэг болон шууд захирагдах хотууд багтдаг.

Төвд шууд захирагдах хот нь Төв Засгийн газрын шууд харьяалалд багтдаг дээд түвшний захиргааны байгууллагууд юм. Эдгээр хотууд бүс нутгийн хөгжлийг удирдахад чухал үүрэг гүйцэтгэдэг. Төв Засгийн газарт шууд харьяалагдах хотуудаас хүн амын тоогоор Шинэ Тайпэй тэргүүлж, Тайжун, Каосюн, Тайпэй, Таоюань, Тайнан хотууд удаалдаг.

ОРОН НУТГИЙН ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ

Тайпэй хот (Нийслэл хот)

Шинэ Тайпэй хот

Таоюань хот

Шиньжү хот

Шиньжү сянь

Мяоли сянь

Тайжун хот

Жанхуа сянь

Пэнху сянь

Тайнан хот

Гаосюн хот

6 Шууд харьяалалтай хот

13 Сянь

3 Автономит өөртөө засах хот

Засаг захиргааны нэгжийн энэхүү хуваарилалт нь орон нутагт санхүүжилт олголтыг нэмэгдүүлж, нэмэлт ажлын байр, орон тоог бий болгосноор төрийн албан хаагчдыг ажиллуулах боломжийг олгож байгаа юм.

Жилун хот

Илань сянь

Хуалянь сянь

Наньтөү сянь

Юньлинь сянь

Жьяа И хот

Жяаи И сянь

Тайдун сянь

Пиндун сянь

Лиенчян сянь

Жиньмэнь сянь

Ерөнхийлөгч ба Ерөнхий сайд

Сонгууль явуулж санал хураах зарчмаар Ерөнхийлөгч болон Дэд ерөнхийлөгчийг дөрвөн жилийн хугацаатай сонгодог. Нэг удаа улираан сонгож болох ба сонгогдсон тохиолдолд мөн адил 4 жилийн хугацаатай байна. Ерөнхийлөгч нь төрийн тэргүүн

бөгөөд Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч. Эх орноо гадаад улс оронд төлөөлөхөөс гадна Засгийн газрын дөрвөн үндсэн салбарын тэргүүнийг томилох бүрэн эрхтэй. Үүний нэг нь Ерөнхий сайд юм. Ерөнхий сайд нь Гүйцэтгэх Юань эсвэл Танхимыг удирдах ба эдгээр хоёр байгууллага нь Хууль тогтоох Юань эсвэл Хууль тогтоох байгууллагад үйл ажиллагаагаа тогтмол тайлагнах үүрэгтэй. Засгийн газрын зөвлөл нь ерөнхий сайдын томилсон Засгийн газрын харьяа яам, хороо, агентлагуудын удирдлагуудаас бүрддэг. Удирдлагын гүйцэтгэлийг сайжруулах үүднээс Засгийн газрын бүтцийг шинэчилж, танхимын зэрэглэлтэй байгууллагуудын тоог 37 байсныг 29 болгож цомхотгожээ.

Уг шинэчлэлтийн дараа 2012 оноос эхлэн Засгийн газар 14 яам, 9 зөвлөл, 3 бие даасан агентлаг болон бусад 4 байгууллагуудаас бүрдэв. БНХУ-ын Үндсэн хуулийн дагуу Ерөнхийлөгч ерөнхий сайдыг, ерөнхий сайд яамдын сайдуудыг томилоход хуульчлах шаардлагагүй байдаг.

Хяналтын Юань, Шалгалтын Юаний тэргүүн болон Шүүх Юаний тэргүүнийг Хууль тогтоох Юань томилно. Харин хууль тогтоогчид Хууль тогтоох байгууллагын тэргүүн эсвэл спикерийг тэдгээрийн зэрэг дэвээс нь шалтгаалж сонгодог.

Улс төрийн намууд

Ерөнхийлөгчийн Засгийн газрын үйл ажиллагаанд үзүүлж буй үүргийг үндэслэн “Эрх баригч нам”-ыг Ерөнхийлөгчийн харьяалагдаж буй намаар тодорхойлно. 2000 он хүртэл Гоминдан нам тасралтгүй 50 гаруй жил Засгийн эрхийг барьсан бөгөөд 2000, 2004 онуудад Ардчилсан дэвшилтэт нам ерөнхийлөгчийн сонгуульд ялалт байгуулав. 2008, 2012 оны сонгуульд Гоминдан нам ялсан бол 2016, 2020 оны сонгуульд Ардчилсан дэвшилтэт нам дараалан ялалт байгуулснаар Тайваньд ардчилал хөгжсөнөөс хойш 3 дахь удаа нам солигдож Засгийн эрх барьсан үйл явдал болов.

2020 оны 1 дүгээр сард болсон Парламентын сонгуульд Ардчилсан дэвшилтэт нам нийт 54 суудал эзэлсэн бол Гоминдан нам нь 34 хувийн суудал авчээ. Үүнээс гадна Тайваний Ардын нам, Шинэ хүчний нам зэрэг бусад улс төрийн хүчнүүд парламентад өөрийн суудалтай.

ГАДААД ХАРИЛЦАА

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

**Тайваний (БНХУ) паспорт эзэмшигч
нийт 170 оронд визгүй зорчих, дамжин
өнгөрөх виз болон цахим визний
эрхийг эдэлдэг.**

**Тайвань АНУ-тай дипломат
харилцаагүй ч АНУ-ын визний
хөнгөлөлтийн хөтөлбөрт багтдаг
цорын ганц улс юм.**

БНХУ нь бие даасан улсын хувьд өөрийн улсын батлан хамгаалах, гадаад харилцаагаа өөрөө хариуцдаг. БНХУ-ын Үндсэн хуулийн дагуу тус улс нь бусад улстай сайн хөршийн найрсаг харилцааг хөгжүүлэх, олон улсын гэрээ хэлэлцээр болон НҮБ-ын дүрмийг хүндэтгэх зэрэг олон улсын хамтын ажиллагааг дэмжих, олон улсын шударга ёсыг сахин

Ерөнхийлөгч Цай Инвэнь Элчин сайдууд болон Тайваньд суугаа төлөөлөгчдийн хамт Тайпэй зочид буудалд зохион байгуулагдсан Олон улсын Эмэгтэйчүүдийн баярын арга хэмжээнд оролцох үеэр.

(Ерөнхийлөгчийн тамгын газар)

хамгаалж, дэлхийн энх тайвныг ханган ажиллах зорилготой байдаг. Тус улсын гадаад бодлогын туйлын зорилго нь улс үндсээ хамгаалах, улс орны урт хугацааны хөгжлийн таатай орчныг бий болгоход оршино.

Засгийн газар нь харилцан ашигтай, харилцан бие биедээ туслахад чиглэсэн дипломат ажиллагааг

тууштай баримталдаг. Энэхүү бодлогыг нөгөөтээгүүр зорилго гэж тодорхойлж болох ба эрх чөлөө, ардчиллын нийтлэг үнэт зүйлсийг хуваалцдаг дипломат холбоотон улс орнуудтай бат бөх харилцаа тогтооход чиглэгдсэн. Уг бодлогын дагуу тус улсын дипломат ажлын гол чиглэл нь нэг талт гадаад тусламж үзүүлэхээс хоёр талт яриа хэлэлцээр рүү шилжиж, аж үйлдвэр, зах зээл хоёуланг нь хөгжүүлэх хоёр талын хамтын ажиллагааны төслүүдийг харгалзан үздэг.

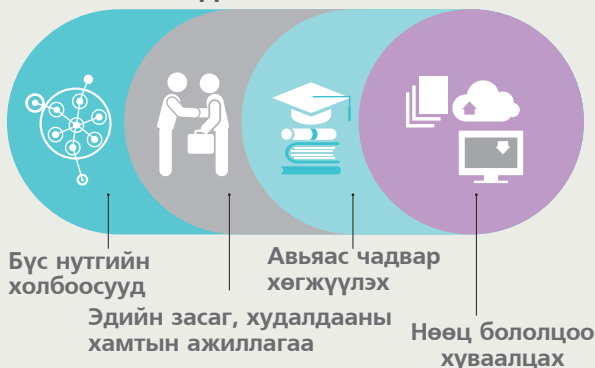
Ерөнхийлөгч Цай Инвэний Өмнөд рүү чиглэсэн шинэ бодлогын дагуу Тайвань Зүүн өмнөд Азийн орнуудын холбооны гишүүн 10 оронтой харилцаагаа өргөжүүлэхээр Өмнөд Азийн 6 орон, Австрали, Шинэ Зеландтай эдийн засаг, худалдааны хамтын ажиллагаа, авьяас чадвар хөгжүүлэх, нөөц бололцоогоо хуваалцах, бүс нутгийн асуудлууд дээр чармайн ажиллаж байна. Үүний урт хугацааны зорилго нь харилцан ашигтай байхад үндэслэн хамтын ажиллагааны шинэ хэв маягийг бий болгоход орших юм.

Тайвань (БНХУ) нь олон улс орнуудтай албан ёсны харилцаатай ба Австрали, Канад, Европын холбооны орнууд, Япон, Шинэ Зеланд, Их Британи болон АНУ зэрэг улс орнуудтай дипломат бус энгийн харилцаатай байдаг. Ерөнхийлөгч Цай 2018 оны 4 дүгээр сарын 17-21-ний өдрүүдэд дипломат харилцаатай Эсватинийн Вант Улсад айлчлал хийсэн юм.

Уг айлчлалын үеэр Африкийн улс орны тусгаар тогтнолын 50 жилийн ойн арга хэмжээ, Х.М.Хаан Мсвати III-ын 50 насны төрсөн өдөр, хоёр орны

ӨМНӨД РҮҮ ЧИГЛЭСЭН ШИНЭ БОДЛОГО

дипломат харилцаа тогтоосны 50 жилийн ой зэрэг үйл явдлуудыг тэмдэглэн өнгөрүүлэв. Түүнчлэн мөн оны 8 дугаар сарын 12-20-нд Ерөнхийлөгч Цай Бүгд Найрамдах Парагвай Улс, Белиз, Өмнөд болон Төв Америк зэрэг улсуудад тус тус айлчлав. Энэхүү айлчлалын үеэр, Ерөнхийлөгч Цай Парагвай Улсын Ерөнхийлөгч Марио Абдо Бенитезийн тангараг өргөх ёслолд оролцож, дээр дурдсан улсуудын удирдагчидтай хоёр талын хэлэлцээр хийсэн.

Ерөнхийлөгч Цай Инвэнь 2019 оны 3 дугаар сарын 21-28-нд хооронд Далайн бүсийн Ардчилсан улсууд болох Бүгд Найрамдах Палау Улс, Бүгд Найрамдах Науру Улс болон Маршаллын Арлуудын Бүгд Найрамдах Улсад айлчлав. Энэ нь түүний 2017 оны 10 дугаар сард Номхон далайгаас Маршаллын арлуудын Бүгд Найрамдах Улс, Соломоны арлууд болон Тувалу улсад хийсэн айлчлалын дараах хоёр дахь айлчлал юм.

2021 оны 4, 9, 12 дугаар саруудад Ерөнхийлөгч Цай Бүгд Найрамдах Хондурас Улс болон Тайвань хоорондын дипломат харилцаа байгуулсны 80 жилийн ой, мөн Төв Америкийн тусгаар тогтнолын 200 жилийн ой, Төв Америкийн интеграцлагдсан 30 жилийн ойг тохиолдуулан тусгай видео бичлэгээр тус тус мэндчилгээ дэвшүүлсэн.

Түүнчлэн 2022 оны 1 дүгээр сарын 25-наас 30-ны хооронд Дэд ерөнхийлөгч Лай Чиндэ нь Бүгд Найрамдах Хондурас Улсын Ерөнхийлөгч Шиомара Кастрогийн тангараг өргөх ёслолд тусгай төлөөлөгчөөр оролцон, төрийн тэргүүн, дэд тэргүүнүүд, бусад холбоотнууд, үзэл санаа нэгтэй орнуудын төлөөлөгчидтэй уулзав.

Олон улсын оролцоо

Дэлхийн Худалдааны Байгууллага, Ази Номхон Далайн Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагаа, Дэлхийн Амьтны Эрүүл Мэндийн Байгууллага, Азийн Хөгжлийн Банк болон Төв Америкийн Эдийн Засгийн Интеграцийн Банк зэрэг 40 гаруй Засгийн газар хоорондоо байгууллага ба тэдгээрийн харьяа байгууллагуудад бүрэн эрхт гишүүнчлэлтэй байдаг. Түүнчлэн Европын Сэргээн Босголтын Хөгжлийн Банк, Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжил ба Төв Америкийн интеграцийн системийн хороо зэрэг 25 олон улсын засгийн газрын байгууллага болон харьяа байгууллагуудад ажиглагчийн байр суурь эсвэл өөр статустай байдаг. Тайваний хөрөнгийн зах зээл, Ази дахь чухал байр суурийг харгалзан, Төв Америкийн Эдийн засгийн Интеграцийн Банк 2021 оны 7 дугаар

сарын 6-нд Тайваньд салбараа нээсэн нь Төв Америкаас гадаадад нээгдэж буй анхны салбар юм.

Хүчирхэг гадаад харилцаа

2022 оны 3 дугаар сарын 8-ны өдрийн байдлаар 170 улс орон БНХУ-ын (Тайвань) паспорт эзэмшигчдэд визгүй зорчих, дамжин өнгөрөх виз эсвэл цахим визний эрх олгоод байна. Мөн Тайвань 17 улстай амралтаар ажиллах гэрээ байгуулсан. Тайвань АНУ-тай албан ёсны дипломат харилцаагүй ч визний хөнгөлөлтийн хөтөлбөрт хамаарагддаг багтдаг цорын ганц орон бөгөөд уг хөнгөлөлтөд 40 улс хамаарагддаг. Үүгээрээ хоёр талын харилцааг онцгойлон авч үзэж буйг илэрхийлсэн хэрэг юм. 1979 онд АНУ-н Конгрессоос баталсан Тайваний харилцааны тухай хууль нь албан ёсны дипломат харилцаа тогтоогоогүй ч хоёр улсын хамтын ажиллагааны бат бэх суурь болж өгсөн. Мөн АНУ-ын зүгээс Тайваний харилцааны тухай хууль болон зургаан баталгааны дагуу Тайваньд амласан аюулгүй байдлын амлалтаа биелүүлж, удаа дараа нотлон харуулсан. 2018 онд Тайваний аялал жуулчлалын тухай хуулийг АНУ-н Конгресс санал нэгтэй баталсан ба тухайн үеийн Ерөнхийлөгч Доналд Ж.Трамп гарын үсэг зурсан юм. Энэхүү хууль тогтоомж нь хоёр талын бүх шатны албан тушаалтнуудыг өөр хоорондоо айлчлах боломжоор хангаж өгсөн нь АНУ-ын Засгийн газрын Гүйцэтгэх болон Хууль тогтоох байгууллагын зүгээс Тайванийг хүчтэй дэмжиж байгааг харуулж байна. 2020 онд Тайваний Холбоотнуудын олон улсын хамгаалалт, сайжруулалтын санаачилгын тухай хуулийг (Тайпэйгийн хууль) АНУ-ын Конгресс баталж,

хууль тогтоомжид гарын үсэг зурснаар АНУ дэлхий дахины Тайваний дипломат холбоотнууд болон олон улсын байгууллага дахь Тайваний оролцоог дэмжиж буйгаа илэрхийлсэн. 2021 онд АНУ-ын Ерөнхийлөгч Ж.Байдены засаг захиргаа нь тус улсын Тайваний талаарх амлалтаа дахин биелүүлж, АНУ-ын Засгийн газар Тайваньтай хамтран ажиллах шинэ удирдамжийг гаргаж, оролцоог нэмэгдүүлэв. Тайвань, АНУ нь хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэхийн хэрээр хоёр орны түншлэл дэлхийн хамтын ажиллагааны нэг хэсэг болон өргөжиж байна.

Тайвань болон Ватикан олон жилийн дипломат харилцаатай бөгөөд 2022 онд дипломат харилцаа тогтоосны 80 жилийн ой тохиосон юм. Хоёр тал шашны эрх чөлөө, хүмүүнлэгийн тусламжийн талаар нийтлэг үүрэг хүлээдэг. Энх тайван, эрх чөлөө, ардчилал, хүний эрхийг дээдэлдэг нийтлэг үнэт зүйлсээрээ Тайвань нь олон улсад энэрэнгүй үйлс, энх тайвныг дэмжихэд Ромын Пап болон бусад улс орны гарцаагүй түнш хэвээр байх болно.

Үүний нэгэн адил ардчилал, эрх чөлөө, хүний эрх болон хууль дээдлэх ёс зэрэг нийтлэг үнэт зүйлсийг хуваалцсанаар Тайвань нь Европын холбоо ба бусад Европын улс орнуудтай олон салбарт илүү ойр дотно хамтын ажиллагаа, солилцоог хөгжүүлсээр ирсэн. Тухайлбал, Тайвань ЕХ-той эдийн засаг, худалдааны харилцаагаа эрчимтэй хөгжүүлснээр ЕХ нь Тайваний тав дахь том худалдааны түнш, гадаадын хөрөнгө оруулалтын хамгийн том эх үүсвэр болсон юм. Түүнчлэн хоёр тал эко эрчим хүч, дэвшилтэт технологи, цахим өөрчлөлт, нийлүүлэлтийн сүлжээний

бүтцийн өөрчлөлт зэрэг хөгжиж буй салбарт хамтран ажиллаж байна. Тайвань ЕХ-ны хүний эрхийн байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлж байна. Жил бүр Тайвань ЕХ-ны Хүний эрхийн зөвлөгөөнөөр талууд хүйсийн эрх тэгш байдал, ЛГБТ-ийн эрх ба цагаач ажилчдын эрх зэрэг сэдвүүдээр санал солилцон, зөвшилцдөг. 2021 оны 10 дугаар сард Европын Парламент анх удаа ЕХ-Тайваний найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагааны тайланг батлав.

1996 оноос хойш 17 удаа хэлэлцсэний эцэст 2013 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдөр Тайвань Японтой загас агнуурын гэрээнд гарын үсэг зурав. Ингэснээр Зүүн Хятадын тэнгис дэх Дяоүтай арлуудыг тойрсон далайн Тайваний хөлөг онгоцны загас агнуурын талбайг өргөжүүлсэн юм. 2017 оны 1 дүгээр сард Японы Тайвань дахь Төлөөлөгчийн газрын нэрийг Японы солилцооны нийгэмлэг байсныг Япон-Тайваний солилцооны нийгэмлэг болгон өөрчилсөн. Харин 2017 оны 5 дугаар сард Тайваний Зүүн Азийн харилцааны нийгэмлэгийг Тайвань-Японы харилцааны нийгэмлэг болгон өөрчилсөн явдал нь хоёр талын дотно харилцааг илтгэж байна. Тайвань, Япон жил бүр зохион байгуулдаг тэнгисийн асуудлын талаарх уулзалтаа 2019 оны 12 дугаар сарын 2-нд дөрөв дэх жилдээ Тайпэй хотод зохион байгуулав. 2016 онд байгуулагдсан Далайн хамтын ажиллагааны яриа хэлэлцээний журмын дагуу зохион байгуулагдсан уг форум загас агнуур, эрдэм шинжилгээ зэрэг өргөн хүрээнд хамтран ажиллах боломжийг судалсан юм. 2015 оны 11 дүгээр сард Тайвань Филиппин улстай хоёр талын загасчдын аюулгүй байдлыг хангах үүднээс загас агнуурын асуудалд хууль эрхзүйн

орчныг сайжруулах талаар хэлэлцээр байгуулсан.

2021 онд Япон улсаас 4.2 сая гаруй тун ковид-19 вакцин хандивласан нь Тайваньд нийтээр вакцинжуулахад ихээхэн хувь нэмэр оруулсан.

2016 оны 7 дугаар сарын 19-нд Ерөнхийлөгч Цай Өмнөд Хятадын тэнгисийн асуудалтай холбоотой дөрвөн зарчим, таван зүйлийг дэвшүүлсэн. Үүнд:

1. Өмнөдийн маргаан Хятадын тэнгисийн асуудлыг олон улсын хууль, тэнгисийн хууль, тэр дундаа НҮБ-ын тэнгисийн хуулийн конвенцод нийцүүлэн энхийн замаар зохицуулах ёстой,
2. Тайвань маргааныг шийдвэрлэхэд чиглэсэн олон талт механизмд хамрагдах ёстой,
3. Холбогдох улс орнууд бүс нутагт агаарын замын аюулгүй байдал болон нислэгийн эрх чөлөөг хангах үүрэгтэй,
4. Санал зөрчилдөөнөөс зайлсхийж, хамтын ажиллагааг дэмжих замаар маргааныг шийдвэрлэх ёстой. Хэлэлцээр эрх тэгш байдал дээр үндэслэх ба Тайвань бүх улстай Өмнөд Хятадын тэнгисийн энх тайван, тогтвортой байдлыг сайжруулж, бүс нутгийн нөөцийг илрүүлж, хөгжүүлэх тал дээр хамтран ажиллахад бэлэн байна.

Харин дэвшүүлсэн таван зүйлд улс орны загас агнуурын эрхийг хамгаалах, олон талт уулзалт зөвлөгөөнд оролцох, шинжлэх ухааны хамтын ажиллагааг сурталчлан дэмжих, далайн эрх зүйн чиглэлээр мэргэшсэн мэргэжилтнүүдийг төлөвшүүлэх зэрэг хүчин зүйлүүд багтана.

Засгийн газар Нанша арал дахь Тайпин арлыг Өмнөд Хятадын тэнгис дэх хүмүүнлэгийн хангамжийн бааз болгон өөрчлөхөөр ажиллаж байна. 2000 онд Тайпин

арал болон Дунша арлуудад Засгийн газрын оролцоог хангах үүрэг хүлээсний дагуу Засгийн газрын түвшний Далайн хэрэг эрхлэх зөвлөлийн дэргэдэх Эргийн хамгаалалтын захиргаа гамшгийн үед хариу арга хэмжээ авч, гадаад дотоодын иргэдэд хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлсэн. Өмнөд Хятадын тэнгисийн амгалан тайван тогтвортой байдлыг дээшлүүлэхэд холбогдох бүх талуудтай хамтран ажиллах Засгийн газрын бодлогын дагуу ГХГ хөрш орнуудын түншүүдтэйгээ хамтын ажиллагаагаа гүнзгийрүүлсээр байна.

Тайпин арал нь 0.51 хавтгай дөрвөлжин километр талбайтай бөгөөд хүн ам оршин суух боломжтой, өөрийн гэсэн эдийн засгийн чадамжтай юм.

Мөн НҮБ-ын “Далайн эрх зүйн тухай” конвенцын 121 дүгээр зүйлд заасан арлын стандарт, НҮБ-ын “Далайн эрх зүйн тухай” конвенц дахь Тайваний нутаг дэвсгэрт хамаарагдах далай, зэргэлдээх бүс болон 200 далайн милийн эдийн засгийн онцгой бүс, НҮБ-ын ХБХБГ-н дагуу эх газрын тавиурын бүрэн эрхийг хангасан арал юм.

Харилцан ашигтай хамтын ажиллагаа

Тайвань дэлхий дахинд үлгэр жишээ болсон иргэний нийгэм цогцлоосон тул хүмүүнлэгийн тусламжийг үзүүлэх, цар тахлыг хянах ажиллагааг цаашид үргэлжлүүлэхийн зэрэгцээ уур амьсгалын өөрчлөлт, терроризм, үндэстэн дамнасан гэмт хэрэгтэй тэмцэх олон улсын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцсоор байх болно. Ирээдүйд тус улс Засгийн газруудын хамтын ажиллагаа, бизнесийн хөрөнгө оруулалт, ажиллах хүчний солилцоог идэвхтэй байлгах

замаар холбоотнууд болон үзэл баримтлал нэгтэй улс орнуудтай урт хугацааны түншлэлийн харилцаа тогтоож, хамтран ажиллан, дэлхий нийтийн энх тайван, эрх чөлөө, ардчилал, хүний эрхийн нийтлэг үнэт зүйлсийг сахин хамгаалж, сурталчлах болно.

Тайвань коронавирусийн цар тахлын эсрэг хорио цээрийн дэглэм, тусгаарлалтын горим сахиж, өндөр технологи ашиглан ойрын хавьтагчийг илрүүлэх, мэдээллээ ил тод хуваалцах зэрэг арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн ба энэхүү арга хэмжээ нь одоо Тайваний загварчлал нэрээр дэлхий дахинд танигдаад байна. Энэхүү загварчлалын үр дүнг хуваалцах болон 80 гаруй улс орнуудад амны хаалт, эмнэлгийн бусад хэрэгслийг хандивласнаар тус улсад коронавирусийн эсрэг вакцин хийх, судлах чиглэлээр холбоотнуудтайгаа нягт хамтран ажиллах үүдийг нээж өгсөн.

Тайваний загварчлал нь хүний амь насыг аварч, дэлхий дахины ковид 19-ийн эсрэг арга хэмжээг сайжруулснаар олон нийтийн талархал хүлээсэн. Түүнчлэн дотоодын цар тахлын томоохон давалгаа нь уг загварчлалыг туршсан томоохон сорилт болов. Нийгмийн давхаргуудын хариу үйлдэл, дотоод, гадаадаас вакцин хандивласнаар Тайвань ковид 19-ийн эсрэг амжилттай тэмцэж байна. Энэхүү дэмжлэгээр Тайвань цар тахлыг хязгаарлаж, бүх нийтийн эрүүл мэндийг хамгаалахын төлөө нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр үзэл санаа нэгт улс орнуудтай хамтын ажиллагаагаа цаашид хөгжүүлэх болно.

Нийгэмд гарсан өөрчлөлт, эдийн засгийн либералчлал болон Тайваньд ардчилсан өөрчлөлт гарснаар хувийн хэвшлийнхэнд таатай орчин бий болж, төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагаа ихээхэн хөгжсөн юм. Иргэний нийгэм өнөөдрийн сайн засаглалыг бий болгох, Тайванийг олон улсын тавцанд зөөлөн хүчээ ашиглах боломжийг олгоход гол үүрэг гүйцэтгэж байна. ТББ-ууд НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудтай нягт уялдсан олон улсын хамтын ажиллагааны янз бүрийн төслүүдэд оролцож Тайваний нэр хүндийг өсгөж байна. Тайваний ТББ-уудыг олон улс оронтой илүү сайн холбохын тулд Засгийн газар олон улсын хурал зөвлөгөөн, үйл ажиллагаа арга хэмжээнд оролцож туршлага хуримтлуулах, чадвараа дээшлүүлэхэд нь туслалцаа үзүүлдэг. Түүнчлэн Засгийн газар нь олон улсын төрийн бус байгууллагуудыг Тайваньд Төлөөлөгчийн газар байгуулахад нь дэмжлэг үзүүлэхээс гадна ардчилал, аюулгүй байдал, хөгжил цэцэглэлтийг цаашид түгээн дэлгэрүүлэхэд нь таатай орчноор хангаж өгдөг.

ХОЁР ЭРГИЙН ХАРИЛЦАА

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

Ерөнхийлөгч Цай Инвэний дөрвөн баримтлал.

-Эрх чөлөөт, ардчилсан Үндсэн хуулийн тогтолцоог баримтална.

-БНХУ (Тайвань) болон БНХАУ бие биедээ үл захирагдана.

-Бие даасан байдлыг эрхэмлэж гаднаас халдаж эзэрхийлэхийг үл тэвчинэ.

-БНХУ-ын (Тайвань) ирээдүйг Тайваний ард түмний хүсэл зоригийн дагуу шийдвэрлэх ёстой.

Засгийн газар 1949 онд Тайваньд шилжин ирснээс хойш Пэнху, Жиньмэнь, Мазү зэрэг арлууд болон Тайваний мэдлийн дагуул арлуудад бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж байх ахуйд Хятад улс Бээжингийн эрх баригчдын хяналтад байсаар ирсэн.

1980-аад оны сүүлээр ардчилсан нийгэмд шилжсэнээр

Тайпэй хотод төвтэй Хятадын эх газрын хоёр эргийн харилцааны нийгэмлэг болон Тайваний хоолойн солилцооны сан. (Чинь Хун Хао)

хоёр эргийн иргэдийн харилцаа болон солилцоонд тавигдсан олон хязгаарлалт цуцлагдсан. Түүнчлэн өнөөдрийн байдлаар Тайвань Хятад улсын хамгийн том хөрөнгө оруулагчдын нэг болоод байна. 1991 оноос 2021 оны 12 дугаар сарын эцэс хүртэл Хятадад оруулсан хөрөнгө оруулалтын тоо нь 44,823 бөгөөд

нийт хэмжээ 198,28 тэрбум ам.доллар болоод байна. 2021 онд хоёр эргийг дамнасан худалдааны хэмжээ 273,06 тэрбум ам.долларт хүрсэн.

2008 оны 6 дугаар сард Тайваний хоолойн солилцооны сан болон Хятадын эх газрын хоёр эргийн харилцааны нийгэмлэгийн хоорондын хэлэлцээрийг 10 жилийн дараа дахин сэргээв. 2015 оны 8 дугаар сар гэхэд Тайваний хоолойн хоёр талд ээлжлэн 11 удаа хэлэлцээр хийж, 23 албан ёсны гэрээ байгуулснаас 21 нь ойлголцолд хүрч хүчин төгөлдөр болсон байна. Эдгээр хэлэлцээрийн дотроос хамгийн чухал нь Тайвань, Хятадын худалдаа, эдийн засгийн харилцааг институц болгох зорилготой 2010 оны 6-р сард байгуулсан Хоёр эргийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны суурь хэлэлцээр юм.

Энх тайван, тогтвортой байдал

Дотоодын шинэчлэлийг явуулахын тулд тус улсад тайван амгалан, тогтвортой гадаад орчин шаардлагатай. Ялангуяа Хятадтай харилцах харилцааны тал дээр илүү шаардлагатай байна. Ерөнхийлөгч Цай Инвэнь 2016 оны 5-р сарын 20-нд анх удаа томилогдож, 2020 онд дахин сонгогдсоныхоо дараа өнөөгийн бодит байдал, улс төрийн суурин дээр тулгуурласан тууштай, урьдчилан таамаглах боломжтой, тогтвортой хоёр эргийн харилцааг байгуулахын төлөө ажиллаж байна.

Хоёр эргийн одоогийн байдлыг хэвээр хадгалах Засгийн газрын байр суурь өөрчлөгдөхгүй гэж Тайвань олон улс болон бүс нутагт хандан амлалт өгсөн. Ази тивийн тайван амгалан байдал, хөгжил

ХОЁР ЭРГИЙН ХУДАЛДАА

Эх сурвалж: Гаалийн газар, Сангийн Яам

дэвшил нь тухайн бүс нутгийн улс орнуудын хамтын үүрэг хариуцлага билээ. Тиймээс хоёр эргийн асуудал бол бүс нутгийн аюулгүй байдалтай уялдаатай юм. Тайвань хоёр эргийн харилцааг тогтвортой, тууштай, урьдчилан таамаглаж болохуйцаар үргэлжлүүлэн хөгжүүлэх байдлаар бүс нутгийн аюулгүй байдлыг хамгаалах үүрэг хариуцлагаа биелүүлэх болно.

Гэвч сүүлийн жилүүдэд Хятад хоёр эргийн харилцааны талаар улс төрийн байр сууриа илэрхийлж, өөрийн талаас албан ёсны харилцаагаа таслан, Тайваньд удаа

дараа улс төр, цэргийн дарамт шахалт үзүүлсэн билээ. 2019 оны 1 дүгээр сарын 2-нд Хятад улс Тайваньд "Нэг улс, хоёр систем"-ийн загварыг судлахыг санал болгосноор бүс нутгийн тайван амгалан, тогтвортой байдлыг алдагдуулж байна. Хятад улсаас идэвхжиж буй улс төрийн шахалт дарамттай уялдуулан Ерөнхийлөгч Цай 2019 оны 3 дугаар сарын 11-нд үндэсний аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх, үндэсний бүрэн эрхт байдлыг хамгаалах, өнөөгийн болон хойч үеийнхэн Тайваний ирээдүйг шийдэх эрхтэй байх шийдвэрийг гаргав. Мөн тус улсын улс төрийн үйл явцад гадны дайсагнагч хүчнүүд хөндлөнгөөс оролцохоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Хууль тогтоох байгууллага 2020 оны 1 дүгээр сарын 15-ны өдрөөс хэрэгжиж эхэлсэн Үл нэвтрэх акт буюу Тайваний ардчилалд саад болохын эсрэг хуулийг батлав.

Цаашилбал, Засгийн газар Тайваний бүс нутгийн ард түмэн болон Хятадын эх газрын ард түмний хоорондын харилцааг зохицуулах тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулахаар идэвхтэй зэхэж байна. Өнөөдрийг хүртэл баталсан 5-3, зүйлд заасны дагуу хоёр эргийн улс төрийн хэлэлцээрт ардчилсан хяналтын механизмыг бий болгосон; 9, 9.1-р дүгээр зүйлийн дагуу төрийн албан хаагчдын Хятадад хийх айлчлалын зохицуулалтыг сайжруулсан; 93.1-т заасан зөвшөөрөлгүй Хятадын хөрөнгө оруулалтад ногдуулах торгуулийг зохицуулсан.

2019 оны сүүлээр ковид-19 цар тахал БНХАУ-н Ухань хотод анх дэгдэж, дэлхий даяар тархсан.

Цар тахлын тархалтыг хязгаарлахын тулд Тайвань хилийн хяналтын хатуу арга хэмжээ авсан нь хоёр эргийн ард түмний солилцоо огцом буурахад нөлөөлсөн. Цар тахал намжсаны дараа Тайваний Халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх командын төвөөс гаргасан ковид-19-ээс урьдчилан сэргийлэх төлөвлөгөөний дагуу боловсон хүчний солилцооны хяналтын арга хэмжээнд аажмаар зохицуулалт хийгдсэн болно.

Ерөнхийлөгч Цайгийн гаргасан хоёр эргийн бодлогын зарчим, чиглэлийн дагуу хоёр эргийн харилцааг хөгжүүлэх асуудлыг Засгийн газар нухацтай авч үзэх болно. Нийгмийн бүх салбарын дуу хоолойг сонсож, хоёр эргийн солилцооны удирдлагын механизмыг бэхжүүлж, ардчилал, аюулгүй байдлын хамгаалалтын механизмыг боловсронгуй болгож, шаардлагатай үед хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах талаар холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллана. Энэ нь хоёр эргийн хоорондох эерэг харилцааг дэмжих, хоёр талын солилцоог хэвийн, эмх цэгцтэй байлгах зорилготой юм.

Тогтвортой хандлага

Засгийн газар Тайваний Үндсэн хууль, Тайваний бүс нутаг болон Хятадын эх газрын ард түмний хоорондын харилцааг зохицуулах тухай хууль болон ард түмний хүсэл зоригийн үндсэн дээр хоёр эргийн харилцаа зохицуулагдана.

Нэмж дурдахад, Засгийн газар БНХАУ-ын эрх баригчдад хандан БНХУ-ыг оршин тогтнож буйг, Тайваний ард түмэн ардчилсан тогтолцоог тууштай

дэмжиж итгэл төгс байгаа бодит байдалтай нүүр тулахыг уриалж байна.

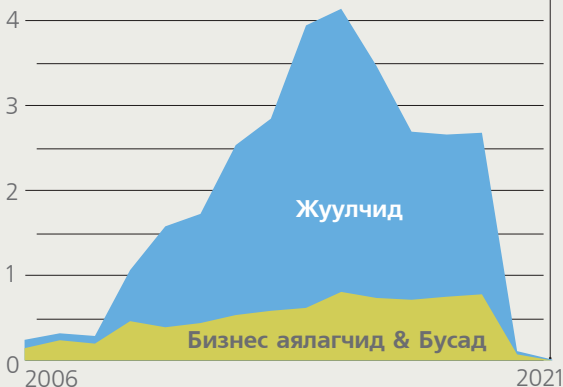
2021 оны Тайваний Улс тунхагласны баяраар Ерөнхийлөгч Цай Дөрвөн баримтлал тунхагласан билээ. Үүнд: Нэгдүгээрт, Эрх чөлөөт, ардчилсан Үндсэн хуулийн тогтолцоог баримтална; Хоёрдугаарт, БНХУ (Тайвань) болон БНХАУ бие биедээ үл захирагдана; Гуравдугаарт, Бие даасан байдлыг эрхэмлэж гаднаас халдаж эзэрхийлэхийг үл тэвчинэ. Дөрөвдүгээрт, БНХУ-ын (Тайвань) ирээдүйг Тайваний

ХЯТАДААС ТАЙВАНЬРУУ ЗОРЧИХ ЗОРЧИГЧИД

13,267 иргэд

Нэгж: Сая

Эх сурвалж: Зам тээвэр, харилцаа холбооны яам, Аялал жуулчлалын товчоо

ард түмний хүсэл зоригийн дагуу шийдэх ёстой гэсэн байр суурь баримтлахаа илэрхийлсэн байна.

Энэхүү байр суурийг Тайваний ард түмэн санал нэгтэй дэмжсэн юм. Ерөнхийлөгч Цайгийн Хятад улсад хандан энх тайван, эрх тэгш, ардчилсан байдлаар хоёр эргийн ард түмний сайн сайхны төлөө хамтран ажиллахыг уриалж байна. Бээжингийн талаас хоёр эргийн сөргөлдөөнийг зөөлрүүлж хоёр эргийн харилцааг сайжруулахыг эрмэлзвэл Тайвань үүнийг хүндэтгэн үзэж яриа хэлэлцээр хийхэд бэлэн байна. Түүнчлэн цар тахал намжсаны дараа хоёр эргийн иргэдийн харилцаа сэргэж хэвийн үргэлжлэхийг Тайваний талаас хүсэж байна. Тайваний Засгийн газар Хятадаас ирж буй сүрдүүлгийг сөрөн зогсож, бүс нутгийн энх тайван, тогтвортой байдал, хөгжил цэцэглэлтийг дэмжих, үндэстний эрх ашгийг хамгаалахын тулд АНУ, Япон болон бусад санаа нэгтэй улс орнуудтай хамтын ажиллагаагаа гүнзгийрүүлэн ажиллах болно.

ЭДИЙН ЗАСАГ

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

2021 онд Тайвань бүтээгдэхүүн экспортлогч дэлхийн 16 дахь орноор шалгарсан.

Өмнөдийг чиглэсэн шинэ бодлогын дагуу Тайвань Зүүн өмнөд Азийн орнуудын холбооны гишүүн 10 улс, Өмнөд Азийн 6 улс, Австрали, Шинэ Зеланд зэрэг улс орнуудтай хамтын ажиллагаагаа гүнзгийрүүлэн хөгжүүлж байна.

Тайвань дэлхийн эдийн засагт чухал байр суурийг эзэлдэг. Дэлхийн мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн салбарын шилдэг тоглогч төдийгүй үйлдвэрлэлийн салбарын голлох бүтээгдэхүүний томоохон нийлүүлэгч юм.

Унадаг дугуйн дизайн, инноваци,
судалгаа хөгжүүлэлт нь Тайваний
эдийн засгийн олон давуу талуудын
нэг юм. (Чин Хунхао)

Дэлхийн худалдааны байгууллагын мэдээлснээр 2021 онд Тайвань 16 дахь экспортлогч, 17 дахь импортлогч орноор тодорсон. 2021 оны 12 дугаар сарын байдлаар гадаад валютын хамгийн их нөөцтэй орны нэгээр шалгарав. 2021 онд Тайваний ДНБ-ний нэг хүнд ногдох хэмжээ 33,011 ам.долларт хүрчээ.

ДНБ-ний хувьд Тайвань нь Швейцар, Польштой ойролцоо эрэмбэлэгддэг бол нэг хүнд ногдох ДНБ-ний худалдан авах чадвараараа Австри, Нидерландтай ижил байна.

Худалдааны өсөлт

Ковид-19 цар тахлын улмаас 2020 оны дэлхийн эдийн засгийн өсөлт 3.4%-р буурсан бол Тайваний экспорт, импорт 4.9%, 0.2 хувиар тус тус өссөн. 2021 онд цар тахлын нөхцөл байдал сайжирч, дэлхийн эдийн засаг аажмаар цар тахлын өмнөх үеийн хэвийн хэмжээнд хүрсэн юм. Нэмж дурдахад, шинээр гарч ирж буй технологийн бүтээгдэхүүнүүд олон улсад тархаж, түүхий эдийн үнэ өсөж, дотоод гадаадын эрэлт хэрэгцээ нэмэгдсэнээр Тайваний худалдааны өсөлтөд сэргэсэн. Түүнчлэн 2021 онд экспорт 29.4 хувь, импорт 33.2 хувиар тус тус өссөн бол худалдааны нийт үнэлгээ өмнөх оны мөн үеэс 31.1 хувиар өссөн байна.

Жил бүрийн дэлхийн эдийн засгийн судалгаа, Менежментийн хөгжлийн олон улсын хүрээлэн, Бизнесийн орчны эрсдэлийн судалгаагаар Тайвань урт хугацааны өсөлт, технологийн хөгжлөөрөө жилээс жилд тэргүүлж байгаа топ улсуудын нэгээр тодорсон. 2021-2022 онд зарлагдсан үр дүн мөн ижил. (“Дэлхийн судалгааны түвшин”-г 66-67-р хуудсан дээрх хүснэгтээс харна уу.)

2013 оны 7 дугаар сард Тайвань Шинэ Зеланд улстай эдийн засгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрт гарын үсэг зурснаар Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллагын гишүүн улстай анх удаа гэрээ байгуулсан юм. Мөн оны 11 дүгээр

сард Сингапур улстай эдийн засгийн түншлэлийн хэлэлцээр байгуулсан нь Тайвань нь Зүүн өмнөд Ази дахь худалдааны түнш улстайгаа анх удаа гэрээ байгуулсан хэрэг юм. Дээрх хоёр гэрээ нь Дэлхийн худалдааны байгууллагын стандартаас давж гарсан юм. Ийнхүү ахиц гарснаар тухайн улсын бүс нутгийн эдийн засгийн интеграцлагдахад оролцох оролцоог

ДНБ 2021 ОН

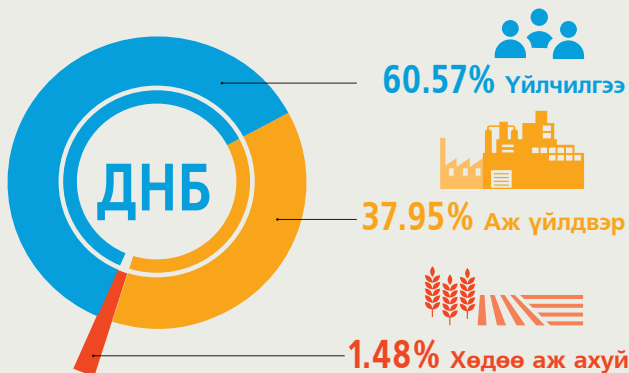
775 тэрбум ам.доллар

Нэг хүнд ногдох хэмжээ
(номинац):

33,011 ам.доллар

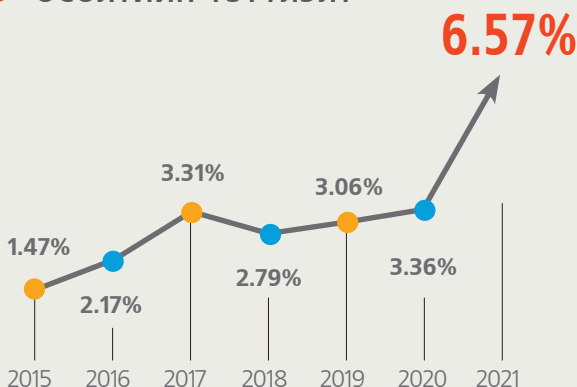
Нэг хүний худалдан
авах чадвар (ОУВС):

59,398 ам.доллар

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Эх сурвалж: Төсөв, нягтлан бодох бүртгэл, статистикийн ерөнхий газар

нэмэгдүүлнэ хэмээн таамаглаж байна. Жишээлбэл Номхон далайг дамнасан түншүүдийн харилцааг иж бүрэн хөгжүүлэх гэрээ болон бүс нутгийн иж бүрэн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны гэрээ гэх мэт.

Тайвань болон АНУ 2021 оны 11 дүгээр сард Тайвань Америкийн эдийн засгийн хөгжил дэвшлийн түншлэлийн талаар авч хэлэлцсэн бөгөөд 2022 оны 6 дугаар сард Худалдаа, хөрөнгө оруулалтын үндсэн гэрээг үргэлжлүүлсэн. Тайвань мөн 2017, 2018, 2020 онд Парагвай, Эсватинийн вант улс, Белиз улстай эдийн засгийн хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулжээ. Эдгээр гэрээ нь эдийн засаг, хөрөнгө оруулалт, технологи, худалдааны харилцааг бэхжүүлэхийн зэрэгцээ гурван улстай найрамдалт харилцаагаа бататгах зорилготой юм.

Хөгжлийн чиг хандлага

Тайвань 2016 оны 5 дугаар сараас эхлэн эдийн засгийн хөгжлийн шинэ загварыг нэвтрүүлсэн. Энэхүү инновацыг дэмжих, ажлын байрыг бий болгох, эдийн засгийн үр ашгийг тэгш хуваарилах замаар өсөлтийг нэмэгдүүлэх зорилготой юм.

Энэхүү загварын дагуу Тайвань нь Өмнөдөд чиглэсэн бодлого АСЕАН-ы гишүүн орнууд, түүнчлэн Зүүн Өмнөд Ази, Австрали, Шинэ Зеланд улстай олон улсын зах зээлд нийлүүлэлтийн төрөл зүйлийг нэмэгдүүлэх замаар бусад улс орон болон бүс нутгийн харилцааг өргөжүүлэн бэхжүүлж байна. Тайвань цаашдаа бүс нутгийн болон дэлхийн эдийн засгийн интеграцийн үйл явцад үргэлжлүүлэн оролцсоор байх болно.

Дотоодын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, улс орныхоо эдийн засгийг дэлхийн хэмжээнд өрсөлдөх чадварыг сайжруулах эдийн засгийн хөгжлийн шинэ загвар нь Стратегийн үндсэн зургаан цөмөөс бүрдэх бөгөөд эдгээр нь хөгжлийн тэргүүлэх чиглэл юм. Үүнд мэдээлэл ба дижитал технологи; кибер аюулгүй байдал; биотехнологи ба анагаах ухааны технологи; батлан хамгаалалт; ногоон, сэргээгдэх эрчим хүч болон стратегийн нөөц үйлдвэрлэл зэрэг багтана. “Тав дээр нэмэх хоёр” инновацын үйлдвэрлэлд суурилсан идэвхтэй бодлого явуулснаар Тайвань энэ салбартаа тэргүүлэгч болох тул цар тахлын дараа дэлхий дахинд ханган нийлүүлэлтэд гол байр суурь эзлэхэд тусална.

ХУДАЛДАА, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТАНИЛЦУУЛГА (2021)

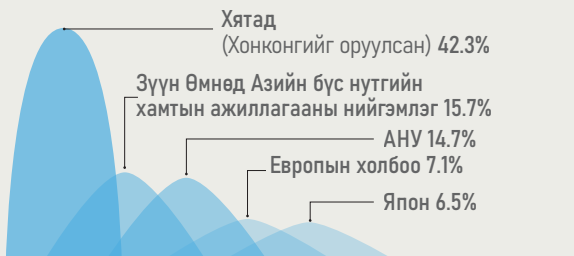
Худалдааны нийт хэмжээ: 827.6 тэрбум ам.доллар

Экспорт: 446.4 тэрбум ам.доллар

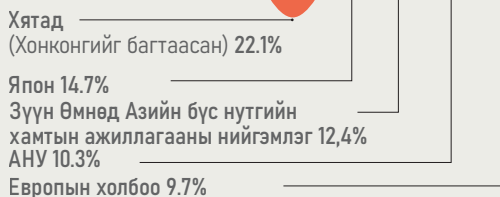
Импорт: 381.2 тэрбум ам.доллар

Худалдааны тэнцвэрт байдал: 65.3 тэрбум
ам.долларын ашигтай

Экспортын тэргүүлэх чиглэлүүд:

Импортын тэргүүлэх эх үүсвэрүүд:

Гадаад валютын нөөц: **548.4** тэрбум америк
доллар

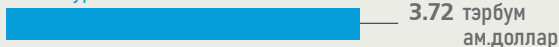
(2021 оны 12 дугаар сарын байдлаар)

Бүртгэлтэй гадаадын хөрөнгө оруулалтын хэмжээ:

12.6 тэрбум ам.доллар

Тэргүүлэх таван чиглэл

Сингапур

Япон

Карибын тэнгис дэх Британийн эзэмшилт газар нутаг

Вьетнам

Бермуд

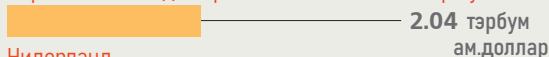

Бүртгэлтэй дотоодын хөрөнгө оруулалт:

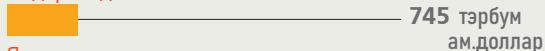
7.5 тэрбум ам.доллар

Тэргүүлэх таван чиглэл

Карибын тэнгис дэх Британийн эзэмшилт газар нутаг

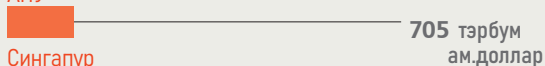
Нидерланд

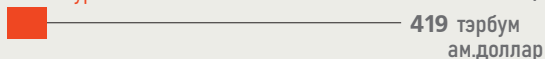
Япон

АНУ

Сингапур

ДЭЛХИЙН СУДАЛГААНЫ ЗЭРЭГЛЭЛ

Судалгааны сэдэв (хэвлэгдсэн огноо)

Зэрэглэл

**Дэлхийн өрсөлдөх чадварын
жилийн тайлан** (2022 оны 6-р сар)

7

Хөрөнгө оруулалтын орчин
(2022 оны 5-р сар)

3

Эдийн засгийн эрх чөлөөний индекс
(2022 оны 2-р сар)

6

Бизнес хийх таатай орчин
(2022 оны 2-р сар)

15

Засгийн газар ирээдүйн 30 жилийн хугацаанд хөгжүүлэх “Дэд бүтцийн хөгжлийн хэтийн төлөв” хөтөлбөрийг дэмжин ажиллаж байна. Энэхүү хөтөлбөр нь төмөр замын хөгжил, дижитал дэд бүтэц, усан орчин, хүнсний аюулгүй байдал, ногоон эрчим хүч, хот орон нутгийн хөгжил, төрөлтийг дэмжих, хүүхдийн халамж асрамжийн газрыг нэмэгдүүлэх, авьяас чадварыг хөгжүүлэх, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зэрэг үндсэн найман бодлогыг агуулж байна.

Засгийн газар инновацын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхийн зэрэгцээ байгаль орчныг хамгаалах үүрэг хүлээдэг. Үүнийг харгалзан эдийн засгийн шинэ загвар нь тогтвортой хөгжлийн зэрэгцээ ногоон эрчим хүчний хэрэглээг дэмжихийн тулд аж үйлдвэрийн бүтцийг өөрчлөх, газар ашиглалтыг дахин төлөвлөх, бүс

Судалгаанд хамрагдсан орнууд	Судалгааны байгууллага
63	Олон улсын менежментийн хүрээлэн
50	Бизнесийн орчны эрсдэлийн мэдээллийн байгууллага
184	Өв сан
190	Дэлхийн банк

нутгийн хөгжлийг дэмжих замаар ногоон сэргээгдэх эрчим хүчийг ашиглахыг зорьж байна.

Энэхүү аргын дагуу Засгийн газар COVID-19 цар тахал болон АНУ-Хятадын худалдааны дайн эдийн засагт удаан хугацаанд нөлөөлөхийг бууруулах үүднээс цалингийн хэмжээг нэмэгдүүлж, бүс нутгийг хөгжүүлэхийг зорьж байна. Дээрх хэрэгжүүлж буй бодлого нь үйлдвэрлэлийн өрсөлдөөнийг нэмэгдүүлж, түүнчлэн 2022 онд Тайваний эдийн засгийг сайжруулах төлөвтэй байна.

ШИНЖЛЭХ УХААН БА ТЕХНОЛОГИ

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

Тайвань нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлээр дэлхийд тэргүүлэгч орны нэг юм.

2022 оны 6 дугаар сард гаргасан Олон улсын менежментийн хөгжлийн хүрээлэнгийн Дэлхийн эдийн засгаар өрсөлдөх чадвартай 63 улсын жагсаалт гаргасны долоодугаарт Тайвань орсон байна.

“Тайванийг шинэлэг, хүртээмжтэй, тогтвортой болгох” зорилготой “Ухаалаг Тайвань 2030 алсын хараа”-г хэрэгжүүлэхийн тулд Шинжлэх ухаан, технологийн үндэсний зөвлөл нь тус улсын нийт хүн амын харилцан адилгүй хэрэгцээг сайн ойлгож тодорхойлох үүднээс бусад яамдтай хамтран ажиллаж байна. Мөн шинэлэг технологийг өдөр тутмын амьдралд

2022 оны 3-р сард Их Британид төвтэй Opensignal-аас гаргасан тайлангаар Тайвань нь 5G-ийн хүртээмжээр тэргүүлэгч орнуудын нэг болж Өмнөд Солонгос, Кувейт, Саудын Арабын дараа дөрөвдүгээрт жагсчээ. (Чэн Мэй Лин)

нэвтрүүлж, байгальд ээлтэй шинэ үйлдвэрүүд байгуулах боломжийг нээж өгөх юм. Шинжлэх ухаан, технологи нь эдийн засгийн өсөлт, үндэсний дэвшлийн гол хөдөлгөгч хүч бөгөөд Тайваний Шинжлэх ухаан, технологийн үндэсний зөвлөл нь гарааны бизнесийг хөгжүүлэх, үндэсний шинжлэх ухааны гурван том паркийг сурталчлах, шинжлэх

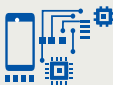
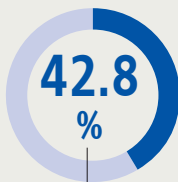
ухааны судалгааг дэмжих замаар хөгжүүлэхийг зорьж байна. Мөн бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх, судалгааны ажлыг үйлдвэрлэлийн хэрэгцээнд чиглүүлэх олон арга хэмжээ, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлдэг.

Тайваний өндөр технологийн компаниудын амжилт нь Засгийн газраас үзүүлж буй дэмжлэгтэй үлэмж холбоотой юм.

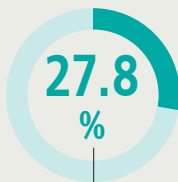
ТАЙВАНИЙ ШИЛДЭГ 3 ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ПАРКИЙН КОМПАНИУДЫН ОРЛОГО (2021)

Шинжлэх
ухааны парк

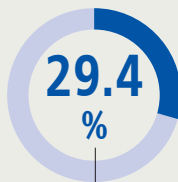
52.9 тэрбум
ам.доллар

Тайваний төвийн
бүсийн Шинжлэх
ухааны парк

34.5 тэрбум
ам.доллар

Тайваний өмнөд
бүсийн Шинжлэх
ухааны парк

36.5 тэрбум
ам.доллар

Эх сурвалж: Шинжлэх ухаан, технологийн яам

Үйлдвэрлэлийн технологийн судалгааны хүрээлэн, Үндэсний хэрэглээний судалгааны лаборатори, Мэдээлэл үйлдвэрлэлийн судалгааны хүрээлэн зэрэг байгууллагууд Засгийн газрын дэмжлэгтэйгээр үйлдвэр, технологи судалгаа эрдэм шинжилгээний ажлыг гүйцэтгэдэг.

Инновацыг дэмжих

Үйлдвэрлэлийн технологийн судалгааны хүрээлэнгийн нээлт ололт амжилтын туршлагыг сүүлийн 14 жилийн хугацаанд нэр хүнд бүхий судалгаа хөгжлийн 46 шагнал, 2007 оноос хойш Эддисоний 9 шагнал, дээр нь 5 жил тутам шалгаруулдаг 100 шинийг санаачлагчдын жагсаалтад 2015 оноос хойш 6 удаа нэр гарсан зэргээс тодорхой харагдаж болно.

Чип үйлдвэрлэлээрээ дэлхийд тэргүүлэх Тайваний хагас дамжуулагч үйлдвэрлэгч компани, Микроэлектроник компани зэргийг үүсгэн байгуулж хөлөө олоход нь тус хүрээлэн гол үүрэг гүйцэтгэсэн юм.

Үндэсний хэрэглээний судалгааны лаборатори хүрээлэн байгаа орчин, мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи, био анагаах ухааны технологи, технологийн бодлого гэсэн дөрвөн үндсэн чиглэлийг хамарсан найман судалгааны төвөөс бүрдэнэ. Тус хүрээлэн судалгаа хөгжлийн платформ байгуулах, шинжлэх ухааны судалгаа дэмжих, шинжлэх ухаан, технологийг сурталчлах, өндөр технологийн салбарт боловсон хүчин бэлтгэх зорилготой ажилладаг. Үндэсний Туршилтын Судалгааны хүрээлэнгийн бүтээсэн ФОРМАТ-7 хиймэл дагуулын мэдээллийг

2020 оны 3 дугаар сард албан ёсоор гаргаж эхэлсэн бөгөөд COVID-19 цар тахлын үед хиймэл дагуулаар цаг уурын мэдээлэл цуглуулахад тулгамдаж байсан хүндрэл бэрхшээлийг бууруулсан. ФОРМАСАТ-7-г сансарт хөөргөснөөс хойш агаар мандлын нөхцөл байдлын тухай нарийвчлан харуулсан мэдээлэл өгч эхэлснээр дэлхийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээний нарийвчлалыг 11 хүртэл хувиар нэмэгдүүлсэн ажээ. Түүний судалгааны үр дүнгийн нийгэмд оруулж буй томоохон хувь нэмрийг нь үнэлэн Гүйцэтгэх Юаниас Шинжлэх ухаан, технологийн шилдэг шагналыг зургаан удаа олгожээ.

Мэдээлэл үйлдвэрлэлийн судалгааны хүрээлэн зорилго нь мэдээлэл дамжуулалтаар хангах замаар Тайваний дэлхийд өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх явдал юм. Тус хүрээлэн нь мэдээлэл харилцаа холбооны технологийн шинэ бүтээгдэхүүн, хэрэглээний судалгаа, боловсруулалт хийдэг. Мөн төрийн болон хувийн хэвшлийн мэдээлэл харилцаа холбооны технологийг хөгжлүүлэхэд гол үүрэг гүйцэтгэдэг бөгөөд холбогдох бодлого боловсруулах, авьяас чадварыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн судалгааны төв юм. Сүүлийн 30-аад жилийн хугацаанд 480,000 гаруй мэргэжилтэн тус хүрээлэнгийн сургалтад хамрагдсан байна.

СТРАТЕГИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ҮНДСЭН ЗУРГААН ЦӨМ

ДЭЛХИЙН СУДАЛГААНЫ ЗЭРЭГЛЭЛ

Судалгааны сэдэв
(хэвлэгдсэн огноо)

Зэрэглэл
(ангилал)

**2019 оны дэлхийн
өрсөлдөх чадварын
тайлан**
(2019 оны 10-р сар)

4
(инновацийн чадвар)

**2022 Дэлхийн
өрсөлдөх чадвар
жилийн тайлан**
(2022 оны 6-р сар)

9
(технологийн дэд бүтэц)
6
(шинжлэх ухааны дэд
бүтэц)

Тайваний технологийн экосистем нь Ази тивд өөрийн байр сууриа эзлэхээр зорьж буй гадаадын хөрөнгө оруулагчдад тохиромжтой орчин бүрдүүлдэг. Орон нутгийн хөрөнгө оруулагчид, инженерийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон технологи хөгжүүлэгч нар хамгийн сүүлийн үеийн судалгаа хөгжил дээр хамтран ажиллах арвин туршлагатай. Энэ үйлчилгээг дэлхийн өнцөг булан бүрээс залуу бизнес эрхлэгчдийг татдаг нээлт болон гарааны бизнесийн шинэ төв болох Тайваний технологийн дүүрэгт үзүүлж байна. Тайпэй болон Тайнан хотод байдаг Тайваний технологийн дүүрэг нь хөрөнгө оруулагч компаниуд болон шинийг санаачлагчдыг санал солилцох, авьяас чадвараа хөгжүүлэх, хамтарч ажиллах нэгдсэн платформ юм.

141

Дэлхийн эдийн засгийн
форум

63

Олон улсын
менежментийн
хөгжлийн хүрээлэн

Энэ дүүрэгт олон улсад нэрд гарах гарааны бизнесийг идэвхтэй дэмжин ажиллаж байна.

Технологийн үсрэнгүй хөгжлийг хурдасгахын тулд Тайваний шинжлэх ухааны паркууд биотехнологи, хувийн компьютер түүний дагалдах хэрэгсэл, нэгдсэн холболт, нанотехнологи, оптоэлектроник, нарийвчлал бүхий машин механизм, харилцаа холбоо зэрэг салбарт шинэ нээлт хийхийг эрэлхийлж буй компаниудыг нэгтгэсээр байна.

БОЛОВСРОЛ

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

Тайваньд 2014 оны хичээлийн жилээс эхлэн 12 жилийн суурь боловсролын тогтолцоог явуулж байна. 149 их дээд сургууль, коллеж, ахлах сургууль байдаг.

Боловсрол нь төрийн бодлогын салшгүй хэсэг бөгөөд төсвийн ихэнх хувийг зарцуулагддаг.

Дээд боловсрол эзэмших явдлыг тусгайлан дэмжсэнээр техникийн коллеж, их дээд сургууль төгссөн хүмүүс Тайваний 15 ба түүнээс дээш насны хүн амын 48 хувийг эзэлж байгаагаас харвал сүүлийн 10 жилийн хугацаанд 8.6 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Жилун хотын Далайн шинжлэх ухаан технологийн музей нь хадан цохио, ногоон орчин, далайн үзэмжээс бүрддэг.

(Чэн Мэйлинь)

Боловсролын яамнаас оюутнуудад илүү боломж олгох үүднээс 2014 оноос эхлэн есөн жилийн албан суурь ерөнхий боловсролын 12 жилийн бүрэн дунд боловсролын системийг нэвтрүүлсэн.

Тайваний оюутан залуус жил бүр биологи, хими, газар зүй, математик, мэдээлэл зүй, физикийн олон

улсын уралдаан тэмцээнд амжилттай оролцож тэргүүн байруудыг эзэлж байна. Тайваний чадварлаг боловсон хүчний нөөц нь тухайн улсын эдийн засгийн хөгжил цэцэглэлт, амьдралын чанарыг дээшлүүлэхэд асар өндөр хувь нэмэр оруулдаг билээ.

Засгийн газар нь 12 жилийн суурь боловсролын тогтолцоонд Тайваний нутгийн уугуул иргэдийн 16 овгийн хэл, хакка, холо зэрэг хэлийг дахин сэргээхийн тулд заавал судлах хичээлүүдийн тоонд оруулсан. Цаашлаад Тайваний авьяас чадвар, үйлдвэрлэлийн дэлхийд өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Засгийн газар 2017 оноос 2030 оныг хүртэл хятад, англи хэл хосолсон сургалтын бодлогыг баталсан.

Тэтгэлэгт хөтөлбөрүүд

Гадаад оюутнууд Тайваний Засгийн газрын болон их дээд сургуулийн тэтгэлэгт хамрагдах боломжтой. Тухайлбал, Тайваний тэтгэлэгт хөтөлбөр нь бакалавр, магистрт суралцах хүсэлтэй оюутнуудад тэтгэлэг олгодог. Тэтгэлэг сонирхон өргөдөл гаргагчид нь тус улсын элчин сайдын яам, төлөөлөгчийн газартай холбоо барих эсвэл Боловсролын яамны www.edu.tw вэбсайтаар мэдээлэл авч болно.

Олон улсын оюутнуудыг Тайваньд хятад хэл сурахыг дэмжих зорилгоор Боловсролын яамнаас хятад хэлний тэтгэлэгт хөтөлбөр хэрэгжүүлдэг. Энэхүү тэтгэлэгт хөтөлбөр нь гадаадын оюутнуудад улсын хэмжээнд 65 их сургуулийн харьяа хятад хэлний сургалтын төвүүдэд суралцах боломжийг олгохын

ТОО БАРИМТ

Бичиг үсэг тайлагдсан байдал:

(15 ба түүнээс дээш насны): **99.1%** (2021)

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны төсөв:

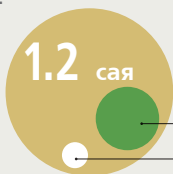
20.2% Улсын нэгдсэн төсвийн (2022)

Дээд боловсролын байгууллагууд:

149 (137 их дээд сургууль, 12 коллеж)

Их дээд сургуульд суралцаж буй оюутнуудын тоо:

Нийт: (2021)

Магистрын хөтөлбөрт: 171,779

Докторын хөтөлбөрт: 28,907

зэрэгцээ Тайваний соёл, нийгмийг ойлгох танин мэдэх боломжийг олгодог.

Тайваний хятад хэлний сургалтын төвүүдийн жагсаалт, сургалтын тухай мэдээллийг Тайваний Боловсролын яам (www.studyintaiwan.org) болон Глобал хятад хэлний боловсролын албаны (ogme.edu.tw) вэбсайтаас авах боломжтой.

СОЁЛ

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

**Тайвань нь хятад үндэстний поп
хөгжмийн гол төв юм.**

**Тайпэй хотын Хааны ордон музей нь
эртний Хятадын түүх дурсгалын
үзмэрүүд хадгалагдаж байдаг
алдартай музей юм**

Тайвань нь уламжлалт болон орчин үеийн соёлыг гайхалтай хослуулсан орон юм. Үндэсний түүх, соёлыг сурталчлахын тулд Хааны ордон музей, Тайваний үндэсний музей, Үндэсний түүхийн музей, Эртний түүхийн музей, Тайваний үндэсний утга зохиолын музей, Тайваний Дүрслэх урлагийн музейг тус тус байгуулжээ.

Уламжлалт хэв маягийн модон
сийлбэрийг сүм хийдийн чимэглэлд
ашигласан хэвээр байна. (Чин Хунхао)

Улсын хэмжээнд Үндэсний дуурийн театрын концертын танхим, Тайжун хотын Үндэсний театр, Гаосюн хотын Үндэсний урлагийн төв, Тайваний уламжлалт урлагийн төв зэрэг томоохон төвүүдийг байгуулсан. Тайванийг Азийн урлаг соёлын томоохон төв болсныг илтгэх Олон улсын урлагийн их наадам, Тайпэй хотын урлагийн наадам зэрэг арга хэмжээнүүд эдгээр соёл

урлагийн төвүүдэд зохион байгуулагддаг. Уламжлалт уран барилгын сонгодог загварыг сүм хийд, албан байгууллага, түүх дурсгалын барилгуудад тусгасан байдгаас гадна хуучны барилга байгууламжуудыг сэргээн засварлан кафе, дэлгүүр болгон өргөн ашиглаж байна. Хятад үндэстний уламжлалт урлаг, гар урлал, ёс заншил Тайваньд бусад Хятад газраас сайн хадгалагдан үлдсэн байдаг. Жишээлбэл, Тайвань бол Хятадын уламжлалт ханзыг ашигладаг цөөхөн газрын нэг бөгөөд уран бичлэгийн уралдаан байнга өргөн цар хүрээтэй зохион байгуулагдаж байдаг.

Сүм хийдийн баяр ёслол, утга зохиол, дүрслэх урлаг, тайзны урлагт Буддизм, Күнз, Даоизмын уламжлалт сургаалыг зохих хэмжээгээр хадгалсаар байна. Нэмж дурдахад жуулчид тус улсын хакка, холо болон уугуул иргэдийн өв уламжлалтай танилцах боломжтой бөгөөд Тайваний Академийн судалгааны төвөөр дамжуулан өөрийн баялаг соёлын өвийг дэлхийн бусад үндэстэнтэй хуваалцдаг билээ.

Үүний зэрэгцээ Тайваний томоохон хотуудад 24 цагийн турш ажилладаг үзвэр үйлчилгээний газрууд олон бий. Тайванийг Мандопоп буюу хятад поп хөгжмийн нийслэл гэж үздэг. Саяхан үүд хаалгаа нээсэн Тайпэй хотын Хөгжмийн төв, Гаосюн хотын Хөгжмийн төв аль аль нь мэргэжлийн тоглолт болдог гол газар аль хэдийн болжээ. Сүүлийн жилүүдэд орон нутагт кино урлаг, орон нутгийн телевиз эрчимтэй хөгжиж байна. Мөн гар урлалын салбар нийгэмд байр сууриа эзэлснийг жил бүр нэмэгдэж буй загвар зохион

бүтээгчдийн зах дэлгүүр, үзэсгэлэн худалдаанаас харж болно.

Утга зохиол, урлаг, ардын уламжлалт баяр наадмаас эхлээд шөнийн захуудын хөл хөдөлгөөн, уур амьсгал хүртэл Тайваний уламжлалт өдөр тутмын амьдралтай нягт уялдаатай бөгөөд өнгөрсөн үе нь өнөө үеийн эрч хүч, гүн гүнзгий байдлын эх сурвалж нь болж цэцэглэн хөгжиж буй соёлын өнгийг нэмдэг.

Тайпэй хотын Нансин уран хатгамлын газар нь бурхан шүтээний хувцас, сүм хийдийн гоёл чимэглэл үйлдвэрлэдэг цөөхөн компаниудын нэг юм. (Чэнь Мэйлин)

ОЛОН НИЙТ, МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭРЭГСЭЛ

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

**“Эмнести интернэшнл” байгууллагаас
гаргасан 2022 оны дэлхийн хэвлэл
мэдээллийн эрх чөлөөний
индексээр Тайвань Азидаа
гуравдугаарт жагсжээ.**

Тайваний хэвлэл мэдээллийн олон ургальч байдал нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, салбарын ширүүн өрсөлдөөн дундаас тодрон гарч ирж байна. Тус улсын хэвлэл мэдээллийн салбар нь Азидаа хамгийн чөлөөт нийгмийн орчинд ажилладаг. Францад төвтэй “Хил хязгааргүй сэтгүүлчид” байгууллагаас 4 дүгээр сарын

**Тайвань бол хэвлэл мэдээллийн
орчин хамгийн эрх чөлөөтэй
Азийн орны нэг юм. (Лин Мин-шуан)**

20-нд гаргасан 2021 оны Дэлхийн хэвлэлийн эрх чөлөөний индексээр Тайвань дэлхийд 38-рт, Ази тивд дэлхийд 3-рт жагсаж байна. 180 улс орон, бүс нутгийг хамарсан судалгаанд Тайвань Өмнөд Солонгосоос (43-р байр) өмнө байранд орсон бол, Япон 71-р байр, Хонгконг 148-р байр, Хятад 175-р байрт оржээ.

ЗУРАГЛАЛ

Радио станц: **186**

 Шугамын кабелийн телевиз: **5**

Хиймэл дагуулын өргөн нэвтрүүлгийн
үйлчилгээ үзүүлэгчид: **99** (237 суваг)

Кабелийн телевизийн
операторууд: **64**

(2021 оны статистик)

Эх сурвалж: Харилцаа холбооны үндэсний хороо

Энэхүү жагсаалтаар Норвеги, Дани, Швед улсууд индексийг тэргүүлж байна. 2022 оны 5 дугаар сарын 15-ны байдлаар 20 орны 75 хэвлэл мэдээллийн байгууллагын 137 сэтгүүлч Тайваньд ажиллаж байгаа нь 2020 онтой харьцуулахад 29 хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, 63 сэтгүүлчээр нэмэгдсэн байна.

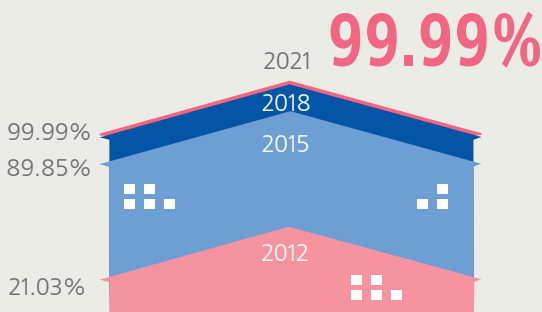
Ихэнх хэвлэл мэдээллийн төрөл салбарын хэмжээнд дижитал шилжилтийг хийж байна.

Хэвлэмэл сэтгүүл, сонин, сэтгүүл хэвлэхээс гадна өдөр тутмын гурван том сонин болон бусад хэвлэлүүд цахимаар түгээгдэж байна.

Тайваний мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн давуу талыг ашиглан цахим хэвлэл хурдацтай хөгжиж орон нутагт ном сэтгүүл хэвлэх тоо нэмэгдэж байна. 2021 онд орон нутагт нийт 57,710 шинэ ном хэвлэгджээ. Кабелийн телевизийг дижитал хэлбэрт шилжүүлснээр телевиз нь олон талт мэдээллийн эх үүсвэрийн чөлөөт индэр болсон юм.

АЙЛ ӨРХИЙН ТЕЛЕВИЗИЙН ТООН СИСТЕМД ШИЛЖСЭН БАЙДАЛ

Эх сурвалж: Харилцаа холбооны үндэсний хороо

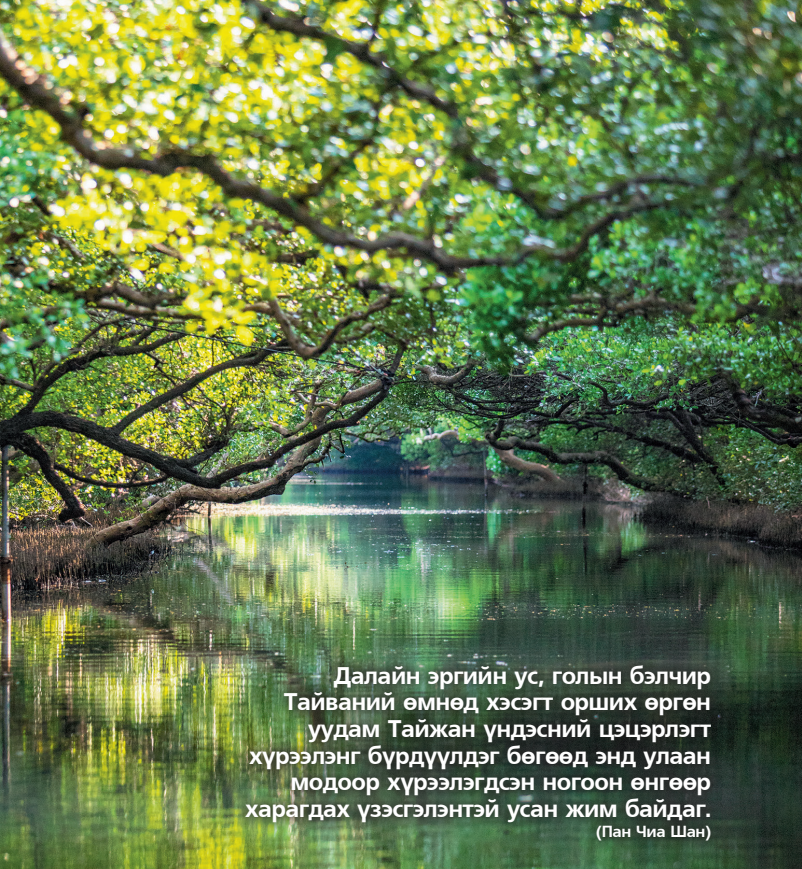
ТАЙВАНЬД АЯЛАХ

ОНЦЛОХ МЭДЭЭЛЭЛ

**60 гаруй улс орон, бүс нутгийн иргэд
Тайваньд 30 эсвэл 90 хоног визгүй
зорчих боломжтой.**

**Тайвань нь 24 цагийн туршид аяллын
мэдээллийг олон хэлээр өгдөг лавлах
утас ажилладаг (0800-011-765).**

Өвөрмөц соёл, үзэсгэлэнт байгаль, олон төрлийн хоол, их хотын хөгжөөнтэй амьдрал, өргөн хэрэглээний үйлчилгээний салбар өндөр хөгжсөн тул Тайвань жуулчдын анхаарлыг машид татдаг. 60 гаруй улс орон, бүс нутгийн иргэд Тайваньд 30 эсвэл 90 хоног визгүй зорчих боломжтой. 1100 километр орчим энгийн төмөр замаас гадна Тайваний баруун эргийн

**Далайн эргийн ус, голын бэлчир
Тайваний өмнөд хэсэгт орших өргөн
уудам Тайжан үндэсний цэцэрлэгт
хүрээлэнг бүрдүүлдэг бөгөөд энд улаан
модоор хүрээлэгдсэн ногоон өнгөөр
харагдах үзэсгэлэнтэй усан жим байдаг.**
(Пан Чиа Шан)

дагуу хурдны галт тэргийн 350 км зам үргэлжилдэг. Өндөр хурдны галт тэрэг нь Тайпэй, Каосюн хотын хооронд 94 минут зорчино. Эдгээр хоёр хот болон Тайваний хойд бүсийн байрлах Таоюань хот нь мөн сүүлийн үеийн хамгийн хурдан нийтийн тээврийн системд холбогдсон.

Олон улсын үзэсгэлэн худалдаа

Тайваний Гадаад Худалдааны Хөгжлийн Агентлаг нь жилийн туршид олон салбарыг хамарсан үзэсгэлэнг зохион байгуулдаг. Тайпэй хотын Дэлхийн худалдааны төвийн үзэсгэлэнгийн танхим, Нанганий үзэсгэлэнгийн танхим, Каосюн хотын үзэсгэлэнгийн танхим зэрэг томоохон төвүүд байдаг. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг www.taiwantradeshows.com.tw вэбсайтаас авна уу.

Жуулчдад зориулсан ерөнхий мэдээлэл

Засгийн газраас гадаадын иргэдийг Тайваньд аялах, амьдрах, ажиллах талаарх мэдээллээр хангах зорилгоор жуулчдад зориулсан олон тооны вэб сайт, лавлах утас ажиллуулдаг.

Вэб сайт/Шууд утас

Хэл

Тайваний аялал жуулчлалын газар
www.taiwan.net.tw

Англи, Франц, Герман, Индонези, Япон, Солонгос, Малайз, Испани, Тайланд, Вьетнам хэл

Аялал жуулчлалын мэдээллийн шууд утас 0800-011-765 (24 цаг)

Англи, Япон, Хятад хэл

Гадаадын иргэн, харьяатын газар
www.immigration.gov.tw

Англи, Индонези, Кхмер, Хятад, Тайланд, Вьетнам хэл

Гадаадын иргэдэд зориулсан мэдээллийн шууд утас 0800-024-111

24 цаг:
Англи, Япон, Хятад хэл
Ажлын өдрүүдэд 9:00-17:00:
Вьетнам хэл
Ажлын өдрүүдэд 13:00-17:00:
Индонез, Кхмер, Тайланд хэл

Лан Ян музей нь
Уши намгархаг
газрууд болон бусад
Иланы музейнүүдээр
хүрээлэгдсэн байдаг
нь зүүн хойд нутгийн
байгаль орчны
боловсрол олгох
өвөрмөц
байгууламж юм.

(Чэнь Мэйлин)

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ГОЛ ГАЗРУУД

Тайваний хойд бүс

Хааны ордон музей: www.npm.gov.tw

Тайпэй 101: www.taipei-101.com.tw

Шинэ Тайпэй хотын Ингэ шаазан ваарны музей:

www.ceramics.ntpc.gov.tw

Чан Кайшигийн үндэсний дурсгалын танхим:

www.cksmh.gov.tw

Луншань сүм: www.lungshan.org.tw

Янмин уулын үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэн:

www.ymsnp.gov.tw

Зүүн хойд эрэг болон Иланы эргийн байгалийн үзэсгэлэнт газар:

www.necoast-nsa.gov.tw

Хойд эрэг ба Гуанинь уулын байгалийн үзэсгэлэнт газар:

www.northguan-nsa.gov.tw

Тайваний төвийн бүс

Нар сар нуурын байгалийн үзэсгэлэнт газар: www.sunmoonlake.gov.tw

Формоса арлын нутгийн уугуул иргэдийн соёлын тосгон:

www.nine.com.tw

Саншаны байгалийн үзэсгэлэнт газар:

www.trimt-nsa.gov.tw

Тайваний үндэсний гар урлал судлал, хөгжлийн хүрээлэн:

www.ntcri.gov.tw

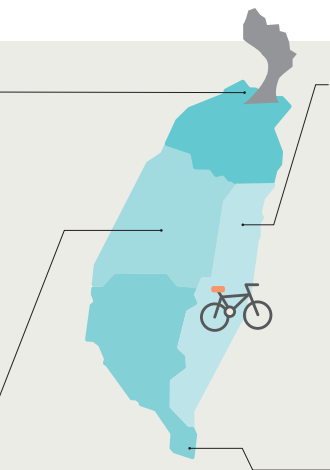
Луган хотхон: www.lukang.gov.tw

Байгалийн шинжлэх ухааны үндэсний музей:

www.nmns.edu.tw

Ү шань (Хаш уул) үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэн:

www.ysnp.gov.tw

Тайваний зүүн бүс

Тароко үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэн: www.taroko.gov.tw

Тайваний ойн бүсийн амралт зугаалгын газар: recreation.forest.gov.tw

Зүүн эргийн байгалийн үзэсгэлэнт газрууд: www.eastcoast-nsa.gov.tw

Зүүн хэсгийн судал хөндийн байгалийн үзэсгэлэнт газрууд: www.erv-nsa.gov.tw

Тайваний өмнөд бүс

Кеньдиний үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэн: www.ktnp.gov.tw

Алишань уулын байгалийн үзэсгэлэнт газар: www.ali-nsa.net

Сираяа байгалийн үзэсгэлэнт газар: www.siraya-nsa.gov.tw

Дапэн булангийн байгалийн үзэсгэлэнт газар: www.dbnsa.gov.tw

Маолины байгалийн үзэсгэлэнт газар: www.maolin-nsa.gov.tw

Баруун өмнөд эргийн байгалийн үзэсгэлэнт газар: swcoast-nsa.travel

Эрэг дагуух арлууд

Жиньмэн үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэн: www.kmnp.gov.tw

Пэнху байгалийн үзэсгэлэнт газар: www.penghu-nsa.gov.tw

Мазү байгалийн үзэсгэлэнт газар: www.matsu-nsa.gov.tw

Ногоон арал ба цахирмаа цэцгийн арал: tour.taitung.gov.tw/en/discover/offshore-islands

ГОЛ БАЯР НААДАМ, АРГА ХЭМЖЭЭНҮҮД

Month Festival / Event*

I сар	Шинэ жилийн баяр
II сар	Тайваний дэнлүүний баяр**
III сар	Тайжун Мазу олон улсын наадам (зан үйл, мөргөлийн наадам)
IV сар	Дапэн эргийн урлагийн наадам
V сар	Пэнху олон улсын галын наадам
VI сар	Зүүн далай эргийн урлагийн наадам (Сарны гэрэл-далайн эргийн урлагийн тоглолт)
VII сар	Тайваний олон улсын агаарын бөмбөлөгний баяр

VIII сар Тайваний хоолны үзэсгэлэн

IX сар Нар сар нуурын усанд сэлэх
тэмцээн

X сар Тайваний унадаг дугуйны
фестивал

XI сар Пэнху марафон гүйлт (Гүүрээр
далайг гатлах)

XII сар Шинэ Тайпэй хотын
Зул сарын баяр

*Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Аялал жуулчлалын
газрын eng.taiwan.net.tw вэбсайтаас авна уу!

**Тайваний дэнлүүний баяр жил бүр өөр хот,
сяньд зохион байгуулагддаг. 2023 онд Тайпэй
хотод зохион байгуулагдана.

Үндэсний мөнгөн тэмдэгт:

Шинэ Тайвань доллар (NT\$ эсвэл TWD)
Валютын ханш: 1 ам.доллар тутамд NT\$30.01
(2022 оны 5-р сар)

Цагийн бүс:

Бүх нутаг дэвсгэр нэг цагийн бүсэд багтдаг,
UTC+8 цаг (улирал хамаарахгүй)

Кредит картуудыг өргөнөөр ашигладаг:

Аялагчдын чекийг валют солих газар,
банк, зочид буудлууд, жуулчдын өргөнөөр
очдог дэлгүүрүүдэд бэлэн мөнгөөр солих
боломжтой.

Цайны мөнгө өгөх

Тайваньд цайны мөнгө өгөх заншил
байдаггүй. Зочид буудлын өрөөний үнэ,
зоогийн газрын хоолны төлбөр дээр 10
хувийн үйлчилгээний хөлс нэмэгдсэн байдаг.

Цахилгаан

АС 110 V/60 Hz

Визний мэдээлэл

ГХЯ-ны Консулын газрын
Утас: (+886-2) 2343-2888
Вэбсайт: www.boca.gov.tw

Гаалийн дүрэм

Гаалийн ерөнхий газар, Сангийн яам
Утас: (+886-2) 2550-5500 ext. 2116
Вэбсайт: web.customs.gov.tw